

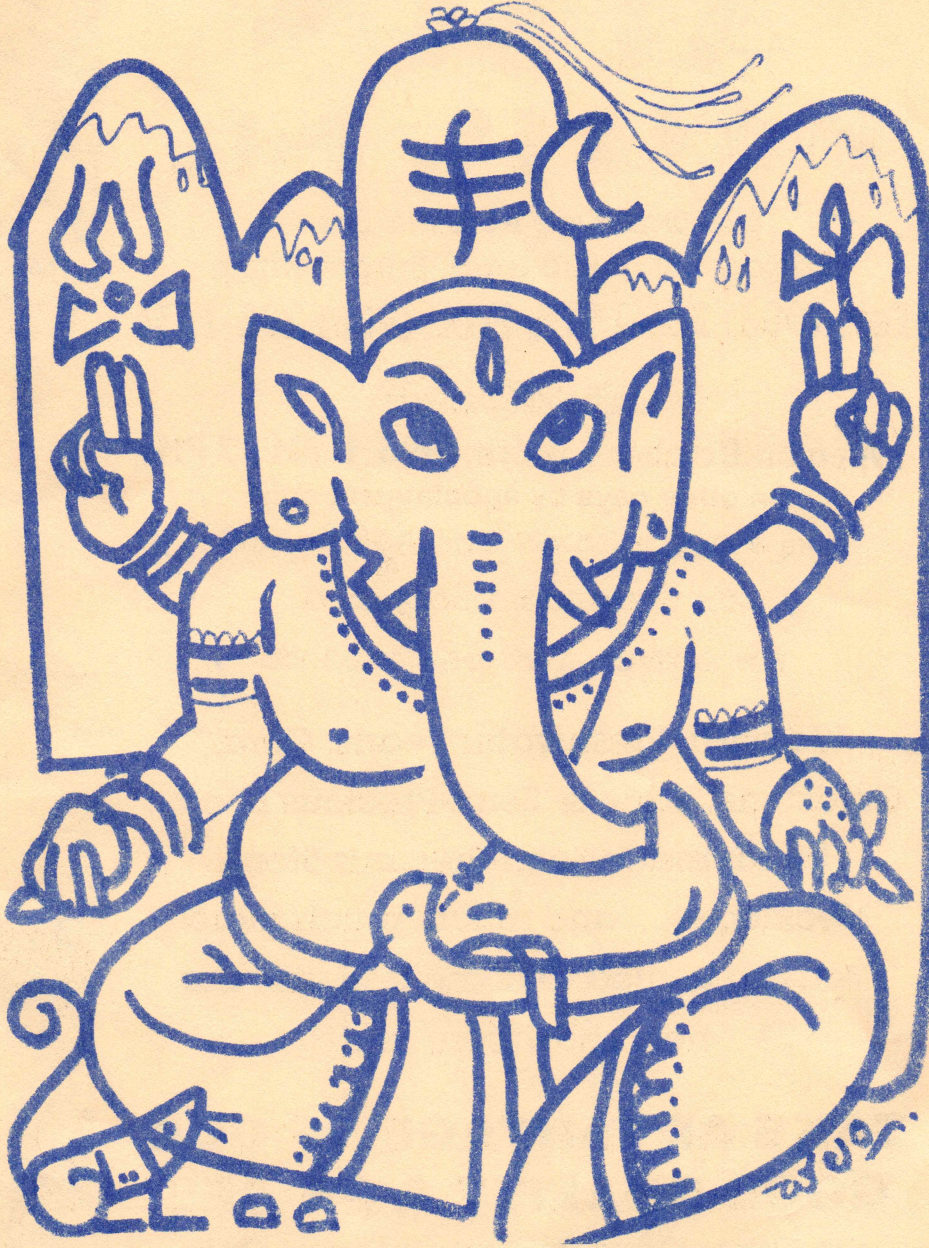
తెలుగు జ్యోతి

తెలుగు కళా సమితి వారి సారస్వత మాస పత్రిక

Telugu Jyothi

A Literary Magazine
from The Telugu Fine Arts Society, Inc.

Bulk Rate
US Postage

Address Correction Requested

SEPTEMBER 1996

ABSON IMPORTS, INC.

1628 Oak Tree Road, Suite #4
Edison, NJ 08820 (opp. Burger King)
Tel: (908) 205-1515; Fax: (908) 205-1516

email: absil@aol.com

Open on October 5 & 6th, 1996, 11 AM - 7 PM

On other days by appointment only

నాణ్యత కలిగి అపురూప నైపుణ్యంతో తీర్చిదిద్దిన

మా షోరూమును సందర్శించండి

మీ సలహాలు మాకు అత్యంత ప్రీతికరం

**We carry Freshwater Pearls, Coral,
Goldstone, Jade & Semi-Precious Beads,
Readymade Semi-Precious Stone
Necklaces ... and much, much more!
You are invited to come and visit our
new showroom and**

**TAKE ADVANTAGE OF OUR
GOOD QUALITY & PRICES**

On Other Days By Appointment Only

abson imports ●

1628 Oaktree Rd

wood ave

HWY 27

Exit 131
Garden State Pkwy.
SOUTH

Dear Members/Guests:

We are making plans to conduct Deepavali program on November 16, 1996 in New Jersey. We will intimate the place and time later. Like last year, we will conduct Kuchipudi Dance competitions during this program. Details of this program can be found on page 5 of this issue. We encourage our youngsters to participate in these competitions.

As I noted in my last month's letter, we have initiated a project to publish a special issue of Telugu Jyothi with a theme: HOW TO SURVIVE IN THE YEAR 2001? Details of this initiative can be found on page 7 of this issue. I urge our members to take active interest in this project and help make this endeavour a great success.

Rama K. Jonnada, President, TFAS

గణేశ

హరిభక్తులు శివభక్తులు
వరలక్ష్మీభక్తులనిల భవ భక్తులు నె
ల్లరు నిర్వివాదముగ ముం
దర నిన్నే కొల్తురేకదంత విలాసునిన్

బరువౌ బొజ్జ కలుగు నీ
పరుగులకై చిట్టి యెలుక వాహనమయ్యెన్
గురుతమ వైదుష్యమున
కిరువుగ వినయము మొల్కరెత్తిన భంగిన్

నీ వదన వాహనముల
లో వెలయునంత సత్య రోచి స్పేదో
భావము సాత్వికమగు పరి
దేవత్యము కల్గ దనుజధీ రహితునకున్

జనకుండెఱుగని జననము
జననియు తన చేతి పసుపు చారలతో తీ
ర్చిన సద్యో సంభవవపు
అనూహ్య వైచిత్ర్య నృత్యహాస వికాసా

అనుదినమును మేమెఱుగె
మనసులలో నున్ననీ కమందానంద
మున నేటి కొక్క మారుగ
ఘన బహిరంగార్చనము గావించుమయా

- వేమూరి వేంకటరామనాథం
Piscataway, NJ

గణపతి - పద్యకవిత

ఏనుగు మోమైన నేమాయ; సురులలో
ముందుగా పూజలనొందు రేడు
ఎలుక వాహనమైన నేమాయె; విఘ్నాలు
రాకుండ గాపాడు రక్షకుండు
ఎల పొట్టివాడైన నేమాయె; ప్రమథ గ
ణాలను నడిపించు నాయకుండు
ఏక దంతుండైన నేమాయె; సకల వి
ద్యలను దానము సేయు దైవమతుడు

బాహిరంపు సౌందర్య సుప్రభల కన్న
ఆంతరంగిక సౌందర్య మధిక మెన్న
అనుట కీతడే సాక్షి లోకము నందు
సాక్షే గణపతి కిడుదు న్నశాంత నతులు.

క్షమతన భూషదక్షిణలు సల్పుట కన్నను; పుణ్య వాహినీ
విమల జలాల తానములు వేమరు జేయుటకన్న; పేమ భా
వముగొని తల్లిదండ్రులను ప్రార్థన చేయుట మిన్నయంచు పా
ఠములను నేర్చినట్టి తొలి రాకురు స్వామికి నంజలించెదన్.

మారేడు దళము లమర్చి పూజింప మా
రేడు ఫలాలిడు రేడతండు
వెలగ కాయలతోడ విధిగ సంభావింప
వెలుగు కాయము నిచ్చు విభుడతండు
సుమనస్సులం గూర్చి సొంపుగా నర్చింప
సుమనస్సులం గూర్చు శూరుడతడు
మధుర పదార్థాలమర్చి సేవింప మ
ధుర పదార్థాలిడు వరదుడతడు

మోదకంబుల నిడగ ప్రమోదగముల
మనకు నందించి కాపాడు ఘనుడతండు
దేవదేవుడు మాదేవి దివ్య సుతుడు
హితుడు గుణగణ యుతుడు విఘ్నేశ్వరుండు.

నేలెడు పొట్లతోడ; విరివింజల మూరెడు ముక్కుతోడ; పె
న్నీలను దాచి పెట్టి గొన బెలెడు దంతముతోడ; నిల్వగా
జాలక తూలి భూమిని గజానెడు రూపముతోడ నున్న మూ
బాల గజాననుండెపు డావారిగ మాకు శుభంబు లిచ్చుతన్.

-కల్వకుంట రఘునాథాచార్యులు
Karimnagar, AP

తెలుగు జ్యోతి

THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY, INC.

సంపుటి:13 సెప్టెంబరు 1996 సంచిక:9

(A TAX EXEMPT AND NOT FOR PROFIT CORPORATION)
450 Westend Ave. # 60, North Plainfield, NJ 07060

తెలుగు కళా సమితి

Board of Trustees 1996 & 1997

President

Dr. Rama K. Jonnada
77 Hillcrest Av.
Morristown, NJ 07960
P: (201) 267-1764
F: (201) 455-0874
e-mail: jonnada1
@chelsea.ios.com

Secretary

Mr. Raghav Ponnaluri
450 West End Av. # 60
No. Plainfield, NJ 07060
P: (908) 754-2063

Treasurer

Mr. Seshu Tatikola
P: (908) 238-1681
F: (908) 613-8842

Committees

Special Programs

Dr. D. Srinivasa Rao
P: 914-838-0840
e-mail: dsr@vnet.ibm.com

Membership Services & Community Affairs

Mr. Satyanarayana Jasti
P: 516-294-8424

Telugu Jyothi Publishing

Mr. Diwakar Peri
(908) 346-1794

Editor, Telugu Jyothi

Dr. Kidambi Raghunath
1 Woodlake Drive
Piscataway, NJ 08854
P: (908)-463-0876
F: (908)-463-1221
e-mail: raghu@webspan.net

Associate Editor

Dr. Murty Bhavaraju
1061 Vail Road
Parsippany, NJ 07054
P: (201) 334-4586
F: (201) 334-9086
e-mail: murtyb@webspan.net

మామాట

పాఠకులకు అవిఘ్నంగా శుభం కలగాలని ఆ విఘ్నరాజును కోరుతున్నాము. ఈ దేశంలో వినాయకచవితి సందర్భంలోనే పాఠశాలలు తెరుస్తారు. భవిష్యత్తు ఎలాగుంటుందోనన్న తపన అందరిలోనూ కనిపిస్తున్నది. ఈ విషయాన్ని చర్చించడానికి తెలుగు కళాసమితి మార్చి-ఏప్రిల్ 1997లో తెలుగు జ్యోతి ప్రత్యేకసంచికనొకదానిని వెలువరిస్తున్నది. వివరాలు 5వ పేజీలో చూడండి. గత సంవత్సరంలాగానే ఈ సారికూడా దీపావళి సందర్భంలో కూచిపూడి నృత్యపోటీలను నిర్వహిస్తున్నది. వివరాలు 7వ పేజీలో చూడండి.

సెప్టెంబరు 7 వతేదీన న్యూయార్క్ ప్రాంతంలో సహస్రఫణి మాడుగుల నాగభణిశర్మగారి సంస్కృతాంధ్ర శతావధానము ఆమెరికాలో ప్రప్రథమంగా శ్రీయుతులు కాశీనాథుని మహేశ్వర ప్రసాద్, చిట్టి రామకృష్ణమూర్తిగారల జరుపబడింది. సుమారు 300 మంది పాల్గొన్న ఈ కార్యక్రమం ఎలాంటి ఒడుదుడుకులు లేకుండా జరిగింది. నవీనకాలంలో కూడా ఈ ప్రక్రియకు ఆదరణ ఉన్నదని ఈ సభ నిరూపించింది. పూర్తి వివరాలను ముందు సంచికలలో ప్రచురిస్తాము.

1996 రాజాలక్ష్మి పురస్కారాలు డా. ఆబిద్ హుస్సేన్, శ్రీమతి మాలతీ చందూర్, ఆచార్య దెందుకూరి అగ్నివోత్రి సోమయాజిగారలకు లభించింది. వివరాలు వచ్చేసంచికలో.

ఈ సంచికలో శ్రీ వేణుగోపాలరావుగారి భగవతారాధన గురించిన వివరాలు (19-22 వ పేజీలలో) మన యువతరానికి ఉపయోగపడుతుందనే ఆశిస్తున్నాము. మీ అభిప్రాయాలను పత్రికాముఖంగా తెలియజేయండి

ఇప్పటికింతేమరి..ఇట్లు తమనేస్తం.....కీ.ర.

ముఖచిత్రం:

శ్రీ విఘ్నేశ్వరాయనమః

--- తురగా చలం

Mumbai, India

విషయసూచిక

1. From the President.....	3
2. గణేశా...గేయం...వేమూరి వేంకట రామనాథం...	3
3. గణపతి.పద్యకవిత..కల్వకుంఠ రఘునాథాచార్యులు	3
4. మామాట.....	4
5. How to survive in the year 2001?..R.K. Jonnada ...	5
6. దీపావళి కూచిపూడి పోటీల వివరాలు	7
7. హైదరాబాదులేఖ.....ముదిగొండ శివప్రసాద్.....	9
8. 20 Questions....Bharati Kalasapudi.....	11
9. మెళుపులు...వేమూరి వేంకటరామనాథము....	12-15
10. A letter to Grandfather....Vasudha Bhavaraju...	17
11. Worship in Hindu Religion..P. Venugopala Rao	19-22
12. పాలభారతం...శ్రీనివాస ఫణికుమార్ డొక్కా	23
13. Matrimonials.....	25
20. వాళ్ళద్వారా...కథ...జాస్తి రమాదేవి.....	26,27
21. సముద్రపుోపు..కవిత.దూపాటి శేషకుమారాచార్యులు	27
22. అటవెలది కాపురం...కవిత..రామభద్ర డొక్కా....	28,29
23. ఫాషన్...కథ...బగేటి ఇందలరాదేవి.....	30,31
24. వృక్షవిలాపం..గేయం..మాడుగుల భాస్కరశర్మ....	31
25. ఆవాహన...సీరియల్..ముదిగొండ శివప్రసాద్.....	32-35
25. Answers to 20 questions.....	35
26. Application Form.....	38

EDITORIAL COMMITTEE: Dr. Kidambi Raghunath, Dr. Murty P. Bhavaraju, Mr. Rama K. Chalikonda, Dr. K.V. R. Chary, Mr. Venkaiah Dama, Ms. Bharati Bhavaraju, Dr. Rama K. Jonnada, Ms. Indira Kolli, Dr. K. V. Rao, Dr. K. Srinivasa Rao, Dr. P. Venugopala Rao, Mr. Laxminarayana Tangirala.

ADVERTISEMENT DONATIONS:

Inside full page: \$300, Half Page: \$175, Quarter Page: \$100 per year. For cover ads please call the editor. Our year starts in January and we usually prorate the ads thru December.

The articles published and the views expressed are those of the authors only and not necessarily reflect the opinions of either the editors or The Telugu Fine Arts Society.

We acknowledge with thanks Mr. Thotakura Raghu, Editor and the Management of Andhra Jyothi weekly and Mr. K.V. Govinda Rao, Editor of Wisdom Magazine for permitting us to publish articles from their magazines.....TFAS & TJ Committees.

SPECIAL ISSUE OF TELUGU JYOTHI: HOW TO SURVIVE IN THE YEAR 2001

By Rama K. Jonnada, Morristown, NJ

TFAS is making plans to publish a special issue of Telugu Jyothi in March/April 1997 with a theme: "HOW TO SURVIVE IN THE YEAR 2001?" Impetus for this project came from the rapidly changing business climate and its impact on various professions and businesses of interest to our members and the community at large.

We plan to organize articles in the special issue into five groups.

- Group 1: Factors contributing to changes in market forces
- Group 2: Consultancy Services
- Group 3: Health Services
- Group 4: Business Sector
- Group 5: Computing and Communications sector

We are soliciting articles from experienced professionals and business people for this special issue. We indicate below topics that could be covered in various groups:

+ Group 1: *Factors contributing to changes in market forces*

- + Global Village: Multinationals
- + Global Village: Communications
- + Trends in U.S. Economy
- + Downsizing/Out-sourcing
- + SOHO(Small Office/Home office)
- + Financial Services/Investments/Venture Capital
- + Managed Health care
- + Retirement plans/Mutual funds

+ Group 2: *Consultancy Services*

- + Business Consultants
- + Tax Consultants
- + Financial Consultants
- + Legal Consultants

+ Group 3: *Health Services*

- + Physicians
- + Health Professionals (other than physicians)
- + Pharmacists
- + Pharmaceutical Industry

+ Group 4: *Business sector*

- + Real Estate
- + Hospitality & Travel
- + Retail Trade
- + How to start your own business
- + Personal experience of business owners
- + Potential business opportunities
- + Business opportunities abroad including India
- + How to raise venture capital

+ Group 5: *Computing & Communications*

- + Computer professionals
- + How to do business using Internet

We provide following guidelines for preparation of articles in Groups 2 thru 5.

- + Description of profession/business
- + Qualifications/Skill sets required for entry
- + Profession/Business environment in 1980s
- + Impact of current market forces on profession/business
- + Future trends in profession/business in year 2001 and recommendations for survival

TFAS has plans to follow this special issue with two or three seminars in selected fields, and begin a process of building professional networks ala Business Exchange Program of Chamber of Commerce.

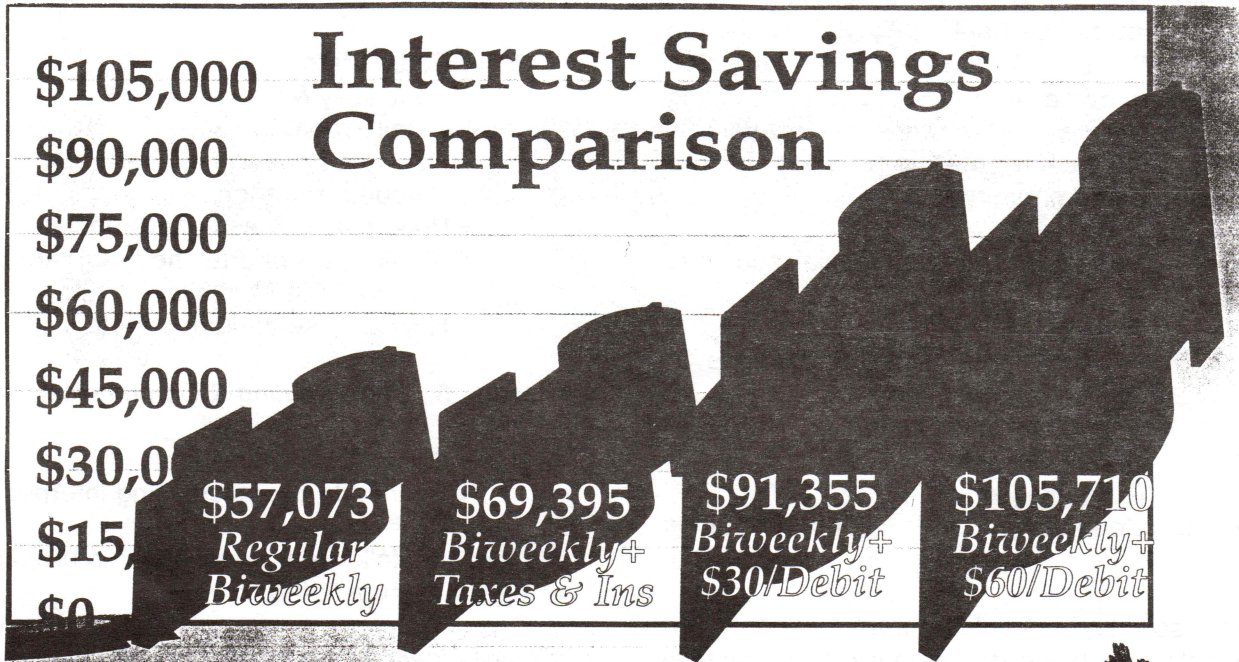
We are seeking very active participation of interested members in this very important project. We seek advice, guidance, articles and any other form of help that can make this endeavour a great success. Any one interested in this project can contact me:

Rama K. Jonnada
77 Hillcrest Avenue
Morristown, NJ 07960.
Phone : (201) 267-1764

మీ యింటిపై ఋణాలను తగ్గించవలెనన్నా , మీ వసతిసౌకర్యాలను ఉచితంగా చర్చించదలచుకున్నా

శ్రీ ఎర్రమిల్లి సత్యనారాయణమూర్తిగారిని సంప్రదించండి

కొత్త నివాసాన్ని కొనదలచుకున్నా, ప్రస్తుత నివాసపు ఋణాలను పొదుపుచేయదలచుకున్నా ఎన్నో ప్రణాళికలనివ్వగలము.

Interest savings are based on a 30 year, \$100,000 loan with an interest rate of 8.875% and a total payment of \$1,100.

U.S.
MORTGAGE
LENDERS

INCORPORATED

BUYING OR SELLING A HOME ?
BEFORE YOU PICK UP THE PAPER PICK UP THE
PHONE CALL AND ASK FOR

MURTHY YERRAMILLI
YOUR COMMUNITY REALTORS AT

WEICHERT REALTORS®

908-297-0200

908-821-7309

908-405-8863

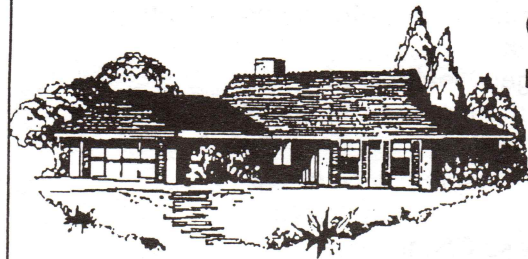
(PAGE 24 HOURS)

**For your residential,
commercial and business needs.**

We also offer free market analysis, free pre-qualification
and free school reports.

I am a notary public too.

Home Owners

Save
\$50,000
to
\$100,000

ON YOUR EXISTING HOME LOAN

Without **REFINANCING !!!**

FREE INFORMATION AND A FREE
COMPUTER MORTGAGE ANALYSIS

908-297-0200

CALL: 908-821-7309

908-405-8863

(PAGE 24 HOURS)

TELUGU FINE ARTS SOCIETY

PROUDLY ANNOUNCES THE

Second Annual Kuchipudi Dance Competition

~~November 16, 1996.~~ (AND DEEPAVALI PRICAN ON NOV 2 at

Telugu Fine Arts Society invites applications for entry into the Second Annual Kuchipudi Dance Competitions from eligible candidates.

- The candidates should not have given rangapravesam in Kuchipudi.
- The candidate may use any dance item in the Kuchipudi repertoire, but must limit the item to no longer than 8 (eight) minutes.
- The composition of each candidate's piece must contain both **Abhinaya** and **Jathi**.
- The competition shall be open only to candidates between 10 and 18 yrs of age.
- All items shall be sung in Telugu and/or Kannada and/or Sanskrit.

The following are the general rules and regulations:

- The applicant's entry form must be completed honestly in its entirety.
- By signing the form, the applicant agrees that judges' decisions are final.
- During the competition, only the participant's name shall be announced. The recognitions, however, will include the Guru's name as well.
- Students and family members of judges may not participate.

Awards:

- First Prize: Gold Medal from Vemuri Chandravati Ramanadham Trust.
- Second Prize: Silver Medal from Sri Satyam Srikonda.
- Third Prize: Silver Medal from Sri Jonnada Ramakrishna.

Entrance Fee: \$ 25 per entrant, payable by check to TFAS.

Entrance Deadline: October 12, 1996. (Nov 2

Information: Rama K. Jonnada (201-267-1764), Seshu Tatikola (908-238-1681),
D. Sreenivasa Rao (914-838-0840).

Entry Form

Mail to: Dr. Rama Jonnada, 77 Hillcrest Ave., Morristown, NJ, 07960. (Fax: 201-455-0874)

Participant: _____ Age: _____

Address: _____

Telephone/Fax: _____ Guru's Tel: _____

Guru's Name/Dance School: _____

Item to be performed: _____

Signature of applicant (date): _____

Sri Rama Jayam
Indo-American Cultural & Religious Foundation Inc.,
 15 Lenox St., Edison, NJ 08817
 (a non-profit Tax-exempt organization registered in New Jersey)

**IACRF Inc., the National Sponsors of the
 CARNATIC - Hindustani JUGALBANDI Artists**
invites you to a memorable evening of music
organized by Bharatiya Vidya Bhavan, USA

BHARATIYA VIDYA BHAVAN, USA
 (Institute of Indian Culture)

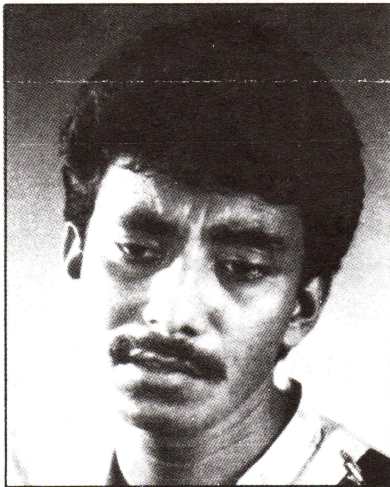

proudly presents

as a part of its celebration to commemorate the 50th year of India's Independence
 a magnificent concert with

HINDUSTANI - CARNATIC JUGALBANDI (Duet)

for the first time in the USA featuring the outstanding singers
RASHID KHAN & Madurai T.N. SESHAGOPALAN

with the
 accompanying musicians:

Ramesh Mishra

- Sarangi;

Tanmoy Bose

- Tabla;

M.S. Narasimha Murthy

- Violin

and

Hari Kumar

- Mridangam

at **ALICE TULLY HALL, LINCOLN CENTER, NYC**

(Broadway at 65th Street)

SUNDAY, SEPTEMBER 22, 1996; 6:00 p.m.

Tickets: VIP; \$40, \$30, \$20, \$15

(\$35, \$25, \$18, \$12 for Bhavan's members, students and seniors)

For tickets, call Bhavan (212) 989-8383 • Box Office (212) 875-5055

If you are concerned about driving to and from New York, we have very good news for you ! IACRF is planning to arrange for a bus from Edison, New Jersey (with one stop in North Jersey) to the JUGALBANDI and back. If you are interested, please call before September 14, 1996 to reserve a seat for a reasonable charge.

Tickets can also be had from

Bargavi Sundararajan : (908) 819-0773

Rajam Ramanathan : (201) 666-6811

హైదరాబాదు లేఖ - సెప్టెంబరు 96

అనాదిగా ఆంధ్రప్రదేశ్ కు అందరూ అన్యాయం చేస్తూనే వచ్చారు. ఇప్పుడు ప్రధానమంత్రి దేవగాడ్ పేరణలో ఆంధ్రకు మళ్ళీ అన్యాయం జరిగింది. రాయలసీమ ఎడారిగా మారబోతున్నది. కృష్ణానదీ జలాలు ఇక ఆంధ్రప్రదేశ్ లోకి ప్రవేశించక పోవచ్చు! అల్మెట్టి డాం ఎత్తు కర్లాటకలో పెంచారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పెంచిన పన్నులకు నిరసనగా ప్రతిపక్షాలు అంటే కాంగ్రెసు, బి.జె.పి.లు బంద్ లు, సత్యాగ్రహాలు నిర్వహిస్తున్నారు. జనతాదళ్ నుండి కాశ్మీర్ నాయకుడు ముష్టి మహమ్మద్ సయిద్ రాజీనామాచేసి కాంగ్రెసులో చేరారు. పి.వి.నరసింహారావు వంటి వారి ఫోన్లు యునైటెడ్ ఫంట్ నాయకులు దొంగతనంగా వినటం (ఫోన్ టాపింగ్) వెలుగులోకి వచ్చింది. ఉత్తరప్రదేశ్ అసెంబ్లీ ఎన్నికలకు రంగస్థలం సిద్ధమయింది. కర్లాటకలో అల్మెట్టి డాం నిర్మాణం ఎత్తు పెంచితే ఆంధ్ర రైతులకు కృష్ణ జలాలు ఇక అందవని తెలిసికూడా రాజకీయ స్వార్థంతో నాయకులు ఈ డాం నిర్మాణాన్ని ఆపలేకపోతున్నారు. అట్లాంటా ఒలింపిక్స్ లో భారత్ ఒక కాంస్యంతో రావటం ఎంత సంతోషకారణమో, అంత సిగ్గుచేటుయిన విషయంకూడా! ఈ ఉత్తరం మీరు చదివేనాటికి జమ్మూ-కశ్మీరు ఎన్నికల ఫలితాలు తెలిసే ఉంటాయి. ఇక్కడ ఎన్నికలు జరుగుకుండా టెర్రరిస్టులను ప్రోత్సహిస్తూ పాకిస్తాన్ విశ్వప్రయత్నం చేస్తున్నది. మాజీ కేంద్రమంత్రి సుఖరాం ఇంటో దాదాపు నాలుగుకోట్ల రూపాయల గుప్తధనం, సి.బి.ఐ. వారు స్వాధీనం చేసుకున్నారు-కేసులు విచారణలు మొదలైనాయి. సెప్టెంబరు నెలలో పి.వి.ని అరెస్టుచేస్తారా? దేవగాడ్ ప్రభుత్వం ఇంకా ఎన్నిరోజులు ఉంటుంది? లక్ష్మీ పార్వతి-బి.జె.పి. కలిసి ఎన్నికలలో పోటీ చేయబోతున్నారా? అనే అంశాలపై అప్పుడే ఊహగానాలు మొదలైనాయి. గుజరాత్ బి.జె.పి. రెండుగా చీలింది.

జూన్ లేఖలో మామిడిపండ్లు కిలో పదిరూపాయలు-అని వ్రాశాను. దానిపై 'అంత తక్కువ' అని విమర్శ వచ్చింది. ఆ ఉత్తరం వ్రాసిన రోజుధరఅది-తర్వాత కిలో ముప్పైరూపాయలకు పెరిగినమాట నిజమే.

ప్రముఖ కన్నడనటుడు రాజకుమార్ ఈ సంవత్సరం ఫాల్మే అవార్డు అందుకున్నారు. వంశీఆర్థ్ ఇంటర్నేషనల్ వారి ఆధ్వర్యంలో సి.నారాయణరెడ్డి గారి జన్మదినం వైభవంగా జరిగింది. తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఎవార్డులు ప్రకటించింది. అందులో 'అజంతా', 'స్వప్నలిపి', అనుమాండ్ల భూమయ్య 'వేయి వెలుగుల నది' వంటి గ్రంథాలు కూడా ఉన్నాయి.

మే-96 తెలుగుజ్యోతిలో జి.వి.ఆర్.కె.శర్మ(బోస్ట్) గారు వ్రాసిన 'జ్ఞాపిక' అనువాదరచన సరళంగా ఉంది-దాని ఉపోద్ఘాతంలో బుద్ధునికి 'అవతారపు బుర్రఖా' హిందువులు తగిలించారని వ్రాయడం సమంజసమేనా? బుద్ధుణ్ణి దేవునిగా మొదటగుర్తించి విగ్రహారాధన మొదలు పెట్టినవాడు ఆచార్య నాగార్జునుడు. బుద్ధుని అవతార జాతక కథలు రచించిన వారంతా బౌద్ధులే. ఆలోచించండి.

అమరనాథ్ యాత్రలో హిమపాతంతో వందలాది యాత్రికులు చనిపోయారు. ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమర యోధురాలు అరుణా అసఫాల్లి, బహుగ్రంథ కర్త, వయోవృద్ధ విద్వాంసుడు చర్ల గణపతి శాస్త్రి (విశాఖ), ఆంధ్రజ్యోతి వార సంపాదకుడు త్రిపురనేని శ్రీనివాస్ కన్నుమూశారు. ప్రముఖ దర్శకుడు కె.ఎస్. ప్రకాశరావు అస్తమించారు. ఈయన ప్రస్తుత అగ్రశ్రేణి దర్శకుడు రాఘవేంద్రరావు గారి తండ్రిగారు. వరంగల్ లోని ప్రముఖ రచయిత పాములపర్తి సదాశివరావు పోయారు.

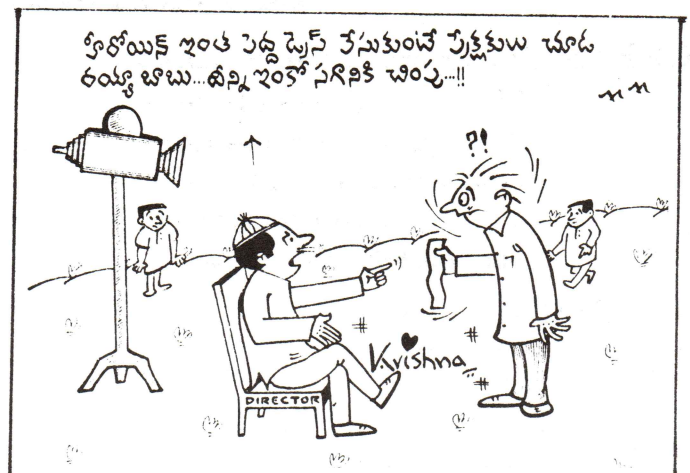
వరలక్ష్మీవ్రతం, రక్షాబంధన్, స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ వేడుకలు దేశమంతా వైభవంగా జరిగాయి. 90 సంవత్సరాల నవ యువకుడు బెజవాడ గోపాలరెడ్డి గారి

జన్మదినం హైదరాబాదులో ఘనంగా జరిగింది. ఆగస్టు 3, వాణిశ్రీ జన్మదినాన్ని పురస్కరించుకొని సంజయ్ కిశోర్ 'కళారాధన' సంస్థ పక్షాన చక్కని కార్యక్రమాలను హైదరాబాదులో నిర్వహించారు. ప్రభుత్వ ఎవార్డులను అందుకున్న ఎ.వి.ఎస్, విజయశాంతి గార్లను సత్కరించడం కూడా ఈ ఉత్సవంలో భాగమే. శ్రావణమాసం బోనాలు పండుగ మహంకాళి జాతరలు ఈసారి ఆర్గనైజ్డ్ గా జరిగాయి. ముఖ్యమంత్రి ప్రభుత్వం పోల్గొన్నారు.

మూతపడ్డ 'ఉదయం' దినపత్రిక కొత్త మేనేజ్మెంట్ తో పునరుద్ధరించే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. నృత్య కెన్నెర అధినేత్రీ గురు శ్రీమతి ఉషాగాయత్రీ గారిని న్యూఢిల్లీ తెలుగు ఎకాడమీ విశిష్ట నృత్య పురస్కారంతో సత్కరించడం ముదావహం. ఈ సంవత్సరం రాజ్యలక్ష్మీ పురస్కారాలను శ్రీమతి మాలతీ చందూర్, డాక్టర్ అబ్దిల్ హుస్సేన్, దెందుకూరి అగ్నిహోత్రీ సోమయాజి గార్లకు ప్రకటించారు. ఉత్సవం నవంబరులో జరుగుతుంది. ఇక సినిమారంగానికి వస్తే హీరోలయ్యుగం దాదాపు ముగిసిందనే చెప్పవచ్చు. కథాబలంపున్న సాధారణ బడ్జెట్ చిత్రాలు విజయవంతం కాగా భారీచిత్రాలు ఫెయిల్ అవుతున్నాయి. చిరంజీవి, విజయశాంతి వంటివారికి కూడా బుకింగులు లేకపోవడం ఆశ్చర్యం!! ఇదంతా టి.వి. ప్రభావమేనా?? నాగేశ్వరరావు-దాసరిగార్ల ప్రతిష్టాత్మక చిత్రం నాయుడుగారు-రాయుడుగారు పరాజయం పొందటం పరిశ్రమకే పెద్దదెబ్బ!!

కిన్నెర సంస్థవారు రావు గోపాలరావు ద్వితీయ వర్తంతిని పెద్ద ఎత్తున జరిపారు. ఆ సందర్భంగా నాటికల పోటీలు నిర్వహించారు. వక్రలు ఆ మహాసభను కళావైభవాన్ని వేసేళ్ళ ప్రశంసించారు. సంస్కార భారతి అనే ప్రముఖ సాంస్కృతిక సంస్థ చారిత్రక నాటకోత్సవాలను రవీంద్ర భారతిలో నిర్వహించి ప్రముఖుల మన్ననలను అందుకున్నారు. ఛత్రపతి శివాజీ, మహాకవి కాళిదాసు, స్వామి వివేకానంద వంటివి ఇందులో ఉన్నాయి. వీరే చాలా పెద్ద ఎత్తున శ్రీ కృష్ణ జన్మాష్టమిని పురస్కరించుకొని "బాల గోకులం" (వేలాది బాలలు శ్రీ కృష్ణ వేషధారణ వేసే కార్యక్రమం) జరిపారు. భారతీయ శిక్షణ మండలివారు జరిపిన సెమినార్ లో "భారతదేశ చరిత్రను పునర్నిర్మించాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరారు.

వచ్చేనెల మళ్ళీ కలుద్దాం. అందాకా సెలవు. ప్రేమతో మీ ప్రొఫెసర్ ముదిగొండ శివప్రసాద్, 2-2-6471132-బి, సెంట్రల్ ఎక్స్ ప్రెస్ కాలనీ, హైదరాబాదు-500013, ఇండియా.....

Sri Rama Jayam

Indo-American Cultural & Religious Foundation, Inc.

15 Lenox Street, Edison, New Jersey 08817

(a nonprofit Tax-exempt organization registered in New Jersey)

proudly presents

Siva Sakti

(a dance presentation with a 14-member professional troupe from India with live orchestra)

Choreography: Guru Rhadha (One of the foremost exponents of the Vazhuvoor tradition of Bharatha natyam and choreographer of the famous *Jaya Jaya Devi*)

Produced and directed by:
Sridevi Thirumalai

on Saturday, October 5, 1996, 6:00 PM

at New Brunswick High School, 1125 Livingston Avenue, New Brunswick, NJ

Dancers:

Sridevi Thirumalai
Samyuktha Ramakrishna
Shobana Ram
Padmini Sirish
Vidya Ramakrishnan
Arya Shekar
Vivekananda Baskar
Praveen Kumar

Musicians:

Guru Rhadha (Natuvaangam)
Jahnvi Jayaprakash (Female Vocal)
Kutralam V. Nagarajan (Male Vocal)
J. Shankar (Mridangam)
P. Venkata Ramana (Flute)
N. Veeramani (Violin)

TICKETS: \$50 Regular, \$35 in advance

\$25 Regular, \$20 in advance

\$20 Regular, \$15 in advance

Dance Students : \$10

(Advance ticket prices valid only upto
one week before the program)

Buy tkts in advance to save \$\$\$ by calling:

Bargavi Sundararajan	(908) 819-0773
Rajam Ramanathan	(201) 666-6811
Kamakshi Jayaraman	(609) 799-4079
Jayashree Subramania	(914) 948-6850
Uma Srinivas	(201) 263-2584

DIRECTIONS: 1) NJTP exit 9 to Rte 18 North to Rte 1 South*

2) GS Pkwy South to exit 130 to Rte 1 South*

3) GS Pkwy North to Rte. 287 North to Rte. 1 South*

4) Rte. 287 North or South to Rte. 1 South*

5) BQE (Rte. 278) West to Verrazano Narrows Bridge to Rte. 440 South to Outerbridge Crossing to Rte. 287 North to Rte. 1 South*

*On Rte. 1 South, pass the TL (traffic light) at Rte 130. After 2nd TL take exit for Rte. 26 North (Livingston Ave), pass 3 TLs and find the school on the left.

*On Rte. 1 North after Cozzens Lane TL in North Brunswick, take exit for 26 North (Livingston Ave), pass 3 TLs and find the school on the left.

The National tour of Siva Sakti has been produced and directed by Sridevi Thirumalai, Natyamani School of Dance, Westboro, MA.

TELUGU JYOTI'S 20 QUESTIONS OF THE MONTH

Topic: **Rhinoceros**

- *Bharati Kalasapudi*, New Hyde Park, NY

(Every month 20 questions are being presented here. Answers could be found elsewhere in the magazine. Readers are encouraged to send their own questions and answers. Your cooperation is appreciated)

1. How many species of rhinos are there and what are their names?
2. What does rhinoceros mean and what origin did it come from?
3. What continents are rhinos found on?
4. What is the species of rhinos in which the females don't have any horns?
5. What is the only type of rhino no longer considered endangered?
6. What two types of rhinos only have one horn?
7. What is the most commonly found rhino?
8. How many toes does a rhino have?
9. What is the largest mammal that ever lived?
10. As far as our knowledge extends what three continents never hosted rhinos?
11. Where did the first rhinos live?
12. What type of rhino is named hook-lipped rhino?
13. What is a rhino's horn made of?
14. What is the only type of rhino that has hair on its body?
15. What rhino has the worst eyesight?
16. What rhino has the longest horn of any species?
17. How long was the longest horn on record?
18. What type of rhino has the largest babies?
19. What food class are the rhinos considered to be?
20. What two rhinos have armor like skin?

(Answers on Page 35)

Nu Designs
 "where creativity blooms"
 Parsippany, NJ
 (201) 884-0885

*****Wedding & Special Occasions Decorating Service*****

We Provide:

- *Silver & Wood Mantapams with Floral decorations.
- *Fresh or Silk Flower centerpieces for Receptions & Parties.
- *Wedding garlands, hair pieces, boutanniers & corsages

- *Unique Hall decorations & props
- *Distinctive Arch Designs & Backdrops
- *Arangetrum Stage decorations
- *Unusual Wedding, Shower & Party Favors
- *Balloon Decorations & Centerpieces for Sweet 16, B'days, Bridal & Baby Showers & Anniversary Parties.

*****Large selection of custom-made gifts & gift baskets (not found in stores) ideal for B'days, wedding anniversaries, house-warming, bridal & baby showers.*****

Call Malini at (201) 884-0885 about complete wedding & Reception Packages

మెఱపులు : సుమతీ

వేమూరి వేంకట రామనాథం, Piscataway, NJ

ఇది మంచిమనసు గల తరుణీమణికి సంబోధన కాదు, మగవానికి కాదు; మనలో చాలమంది పసితనంలో చదివిన సుమతీ శతకం గుఱించి. శతక కర్త, భద్రభూపాలుడు, సుమతీని పిలిచిచెప్పినా, ఈ పద్యాలు సుమతీని చేకూర్చే సందేశాలు. ఆయన తొలిపద్యంలోనే తన ఉద్దేశ్యం స్పష్టంగా వక్కాణించాడు: “ధారాళమైన నీతులు, నోరూరగ జవులు పుట్ట నుడివెద” నని. ఇందులోని పదాలు చాల ప్రయోజనవంతంగా ఉన్నవి. “ధారాళము” అన్న విశేషణం నీతులకెంతగా వాచ్యంగా చెందుతుందో, తన కవితాధారకు కూడ ధ్యనిపూర్వకంగా వర్తిస్తుంది. ఆయన పద్యాలన్ని యీ సమన్వయాన్ని నిస్సందేహంగా నిరూపిస్తాయి. కవితకు ఒక ప్రధానధ్యేయం చదువరులలో ప్రసన్నభావం హృదయంగమత్వము కలిగించటం. “నోరూరగ” అని “చవులుపుట్ట” అన్న మాటలలో చదువరుల స్పందనను తనమనస్సులో ఎంతగా నిలకొల్పుకున్నాడో వ్యక్తం అవుతుంది. పైగా, తన కృతికి “సకల జనులు ఔరా” అనవలెనన్న కోర్కె వెల్లడిచేశాడు. బహుశ ప్రజాసమ్మతంగా కావ్యం ఉండవలెనన్న ధ్యేయం ఇందులో ఇమిడిఉన్నది.

ఈ చిన్నిమాటల పద్యం చదివితే, నన్నయ్యగారి అగాధ భావ సంభరితమైన భారతారంభవృత్తం గుర్తుకువస్తుంది.

“సారమతిన్ గవీంద్రులు ప్రసన్న కథా కలితార్థ యుక్తిలో
నారసిమేలు నా నితరులక్షర రమ్యత నాదరింప నా
నా రుచిరార్థ సూక్తి నిధి నన్నయ భట్టు తెనుంగునన్ మహా
భారత సంహితా రచన బంధురుడయ్యె జగద్ధితంబుగన్.”

లక్ష్యం ఇరువురు కవులది ఒకటే, “జగద్ధితము” – “సకలజనులు ఔరా” అనవలెనన్న నీతిబోధ ఈ సుమతీశతకం.

ఉపోద్ఘాతప్రాయకంగా ఒకమాట చెప్పవలసి ఉన్నది. ఈ కృతియొక్క శ్లాఘ్యత చెప్పిన నీతులనుబట్టి కన్న అవి చెప్పిన తీరుపై ఆధారపడి ఉన్నది. అదే కవితారీతి. అదిలేని కావ్యం కేవలం భౌతికాంశాల సమీకరణ పత్రం మాత్రం అవుతుంది. ఇందలి వస్తువు “సకల జనులకు” అతి ముఖ్యమైన నైతిక వచస్సు అయినా, ఆ వచస్సుకు తొడిగిన ఉడుపులలో, దిగిపోసిన నగలలో, వీటినన్నిటిని అమర్చిన నేర్పరితనంలో ఈ కృతియొక్క ఔన్నత్యం ఉన్నది. ఇది వచనాన్ని తలపించే చిన్న పదాలకూర్పులో నక్కిన కవితాధార.

సుమతీ శతకంలోని వస్తువును అటు విధాలుగా విభజించవచ్చును. ఒకటి ఉపయోగకరమైన వాస్తవికతలను పేర్కొనటం. ఉదాహరణం:

“ఆకలి యుడుగని కడుపును
పేకటియగు లంజ పడుపు విడువని బ్రదుకుల్
బ్రాహ్మ నూతి యుదకము
మేకల పాడియును రోత మేదిని సుమతీ.”

ఇంతకన్న ఎందఱకో కంఠస్థమయి ఉండే మఱొక పద్యం చూడండి.

“ఉపకారికి నుపకారము
విపరీతము గాదు సేయ వివరింపంగా
నపకారికి నుపకారము
నెపమెన్నక సేయువాడు నేర్పరి సుమతీ.”

ఇంతకుముందు ప్రశంసించిన కవితారీతి, చెప్పేతీరులోని వైశిష్ట్యం, ఈ మౌలిక సత్యాలను నివేదికగా కాక కవితను చేస్తాయి.

రెండు: సుమతీశతకంలో “ఇలా చేయుము, అలా చేయవలదు” అన్నట్లు సలహాలనిచ్చే పద్యాలెన్నో ఉన్నాయి. పుస్తకం తెరిచినానే కనపడే పద్దెం చూడండి-

“అక్కఱకురాని చుట్టము
మొక్కిన వరమీని వేల్పు మోహరమున దా
నెక్కిన బారని గుఱ్ఱము
గ్రక్కన విడువంగ వలయు గదరా సుమతీ.”

మఱొక ఉదాహరణము:

“ఏఱకుమీ కసుగాయలు
దూఱకుమీ బంధుజనుల దోషము సుమ్మీ,
పొఱకుమీ రణమందున
మీఱకుమీ గురువులాజ్ఞమేదిని సుమతీ.”

ప్రతిపదార్థం చెప్పనక్కఱలేని సూటి పదాలతో ఉద్ఘాటించే యిలాంటి పద్యాలెన్నో ఉన్నాయి.

మూడు: ఒకవిషయాన్ని కాని ఒక నీతిని కాని చెప్పి, “అది ఎట్లన్నన్” అని ఉపమానము చెప్పటం సుమతీ శతకంలోని ఒక ముఖ్యరచనా విధానం. చూడండి:

“ఎప్పుడు దప్పులు వెడకెడు
నప్పురుపుని గొల్వ గూడదది యెట్లన్నన్
సప్పంబు పడగనీడను
గప్ప వసించిన విధంబు గదరా సుమతీ.”

సరిగా మఱొక ఉదాహరణము:

“ఎప్పుడు సంపద కలిగిన
నప్పుడె బంధువులు వత్తురది యెట్లన్నన్
దెప్పలుగ జెరువు నిండిన
గప్పలు పదివేలుజేరు గదరా సుమతీ.”

“చలిచీమల చేత జిక్కి చావడే సుమతీ” అన్నపద్యం చూడండి. చలి అలా చస్తే అమెరికా ఆగ్నేయ భాగవాసులకెంత ఆనందం. కాని ఆ చచ్చేది “బలవంతమైన సర్పము”. ఇది ఉపమాగా వాడబడింది, దేనికి? “బలవంతుడు నాకేమని, పలుపురితో నిగ్గహించి పలుకదిమేలా?” అన్నవిషయానికి. పౌరాణికస్థాయిని స్ఫురించిన (బహుశః) ఒకటే పద్యంలోని ఉపమానం గంభీరంగా ఉన్నది.

“ధనపతి సఖుడై యుండియు

నెనయంగా శివుడు భిక్షమెత్తగ వలసెన్

దనవారికెంత కలిగిన

దన భాగ్యమె తనకు గాక తథ్యము సుమతీ.”

కుబేరుడంతవాడి స్నేహితుడైన శివుడంతటివాడు ఆదిదేవునికే భిక్షావస్థ కలిగింది అన్నభావం చక్కగా ఉపమానార్థం సూచితమయింది. ఇలాంటివే ఒకటిరెండో ఉపమానాలను తప్పించితే, సుమతీ శతకంలోని ఉపమానాలలో ఉపయోగింపబడిన వస్తువులన్నీ సాధారణజగత్తులో సగటు మానవుడు తఱచుగా చూచిన, వినిన, ఎఱిగిన విషయాలకే చెంది ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు “కొండంత మదపుటేనుగు తొండము లేకుండినట్లు దోచు”, “జంతువు గీలాడినట్లు”, “బూడిదకిరవైన పాడు బొందర”, “దీపంబు లేని యింటను చేపుణి కీళ్ళాడినట్లు”, “కనకపు సింహాసమున, శునకము కూర్చుండబెట్టి...” అన్న పద్యం ఎంత హృద్యమో, సకల శతాబ్దాలకు, సమయాలకు ఎలా చెందుతుందో వేఱే చెప్పక్కరలేదు.

నాలుగు: ఈ శతకములోని లౌకికజ్ఞానఖండం ఎంతో నిగూఢంగా, కాని ఎంతో నైపుణ్యంతో, చిత్రించబడింది. తొలుదొల్ల, అర్థశాస్త్ర సంబంధికమైన విశేషాలను గమనించుదాం. “అడిగిన జీతంబియ్యని” కొలుపుకన్న “మడిదున్నకు బ్రదుక వచ్చు” అన్నసూక్తి వేతన ఘట్టానికి చెందినది. అది అపాత్రంగా తగ్గించబడినప్పుడు మార్గాంతమైన ఒక అనాది వృత్తి ఉండనే ఉన్నది-వ్యవసాయం. ఈ విభజన భిన్నోపాయం ఈరోజులలో కూడ ఉద్యోగం ఊడినవారికి సలహాగా బహుశంగా వ్యాప్తిలో ఉన్నది. “ఇన్ఫార్మల్ సెక్టరు” అన్నది దీని వేలు విడిచిన చెల్లి. అయితే, ఆ భద్ర భూపాలుని రోజులలోలాగ వ్యవసాయంలో కూలిచేసేవారి ఆర్థిక పరిస్థితి యీనాడు అంత ఆశాజనకంగా లేదు. ఈపద్యం పోతనగారి “పోలికులైన నేమి” అన్న సపాలును గుర్తుచేస్తుంది కూడ.

“అప్పు గొనిసేయు విభవము....మీద గీడు దెచ్చర” అన్నమాటకీ దినాలలో కూడ అర్థశాస్త్రంలో ఎంతో విలువ ఉన్నది. కేవలం అప్పు అన్నది అనుచితమని కాదు, “అప్పు గొని సేయు విభవము” మాత్రము. నేటి ప్రభుత్వాలు అప్పులపాలై యెన్ని యిక్కట్లకు లోనగుతున్నవో మనమెఱుగుదుము. కేంద్రబ్యాంకు నుండి-చిట్టచివరకు-అప్పులు తీసికొనటం హెచ్చినట్లయితే ధనోల్పణం చెలరేగుతుంది. అప్పుసొమ్ము సప్రయోజనంగా వాడితే అది ఫలితం కలిగించే పెట్టుబడి అవుతుంది. కాని అది “విభవానికి” మాత్రం వినియోగిస్తే-అంటే దుబారా ఖర్చుగా-కీడు తప్పదు. ఈలాడు ప్రపంచబ్యాంకు, ఇంటర్నేషనల్ మానిటరీఫండు వారు కూడ ప్రభుత్వాలకు, ముఖ్యంగా వెనుకపడియున్న దేశాలకు ఇచ్చే మొదటి సలహాయిది: అప్పులు తగ్గించండి అని. క్రెడిట్ కార్డు వినియోగదారులకు అప్పుతో పప్పుకూడులోని సాధక బాధకాలు వేఱే చెప్పనక్కరలేదు.

మఱొక ఆర్థికసత్యం చూడండి. “పామరుడు దగన్, హేమంబు

గూడబెట్టిన, భూమీశుల పాల జేరు భువిలో,” అలాగే “తాను భుజింపని యర్థము, మానవపతి జేరు గొంత మణి భూగతమౌ.” నిజానికి ఆయన వ్రాసిన రోజులలోకంటె యీనాడు ఈవాక్యాలకు అర్థశాస్త్రీయత ఎంతో సామంజస్యం ఉన్నది. అప్పుడులేని వారసత్వపు పన్నులు-అస్తి పన్నులు, మరణసుంకములు అనే అనేక నామాలతో-ఈరోజు చెలరేగి నాయకదా. అదేపనిగా పేర్చుకుంటే, సరిగా అనుభవించకుండా, చివరకేమవుతుంది? కొంతభాగం-చట్టాన్నిబట్టి, ఒక్కొక్కప్పుడు విశాలభాగం-ప్రభుత్వానికి పోతుంది. ఈ బాధ కొంతగానైనా తగ్గించవలెననియే గదా విత్తయోజనలో నిపుణులైన సలహాదారులు తమ చాకచక్యం ప్రదర్శిస్తున్నారు. ప్రభుత్వం కోరలనుండి తప్పించబడినా ఆ కలిమి నేలమట్టమవుతుందని యీ పద్యంలో ఉన్నది. అనగా అపాత్రంగా, వ్యర్థంగా ఇతరులచేత-తనసంతతి వారైనా కావచ్చును-తగల పెట్టబడుతుంది, అనిధ్యని. మఱి ధ్యేయము ఏమంటే పామరుడై కూడబెట్టకూడదు, అనుభవించకుండా పేర్చుకోరాదు, అని. అనుభవం అంటే, కేవలం తాను భుజించటమే కాదు-ఇది వాచ్యార్థం, సవ్యమైన పాత్రవినియోగం చేయటంకూడ-ఇది దాగిన అర్థం. విత్తానికి తగిన ఉపయోగం కల్పించటం శ్రేయస్కరం.

ఐదు: సుమతీ శతక కర్తకు కొన్ని జనవర్గాల మీద అనాదరభావాలు స్పష్టంగా ఉన్నట్లు చాల పద్యాలలో కనిపిస్తుంది. వెలయాలిపై వానికిగల తక్కువచూపు ఎంత కఠిన పదములలో వెల్లడి అగుతుందో చూడండి:

“పులిపాలు దెచ్చియిచ్చిన

నలవడగా గుండె గోసి యఱచే నిడినం

దలపాడుగు ధనము బోసిన

వెలయాలికి గూర్మిలేదు వినరా సుమతీ.”

మఱొక పద్యములో “వెలయాలి వలన గూరిమి కలుగదు” అని వక్కాణించుటే కాక “పలువురు నడచెడి తెరపున, బులు మొలవదు మొలిచెనేని బొదలదు” అని చక్కని ఉపమానాలంకారము ప్రయోగిస్తాడు. “వెలయాలు సేయు బాసలు.....నమ్మరాదు” అని వేఱొక పద్యంలో పునరుద్ఘాటించటమే కాకుండా, మఱి కొందఱు అలాగే నమ్మదగని వారినికూడ పేర్కొంటాడు. వెలయాలి మనస్థితిని ఉద్ఘాటిస్తూ, “రొక్కంబీయక చిక్కదురా వారకాంత” అని వక్కాణిస్తాడు.

ఇంతకన్న అతివలజాతి మీదనే నమ్మకము లేమిని ఎన్నో పద్యాలలో ప్రదర్శిస్తాడు. “లేదుసుమీ సతులవలపు లేశము;” “కోమలి విశ్వాసంబు” “బొంకు”-“వేముల తియ్యదనంబు” వలె; అంతకన్న గట్టిగా “ఇంతులు వలతురని నమ్మ, కెంతయు మదిలో ” అంటాడు. “గడనల మగని జూచిన” అతివలు “అడుగడుగున మడుగు లిడుదురు,” అనగా ప్రేమ నటిస్తారు అని వ్రాస్తాడు. “వలదు”ల పట్టికలో “మగువకు మనసీ”యటం ఒకటిగా నిరూపిస్తాడు. కొన్ని పద్యాలు ఎలాంటి స్త్రీని గర్తించవలెనో తెలియచేస్తాయి. “ఒరువాత్మ దలచు సతి విడు,” అంతేకాదు “మఱుమాటలు” అనగా ఎదురు మాటలు “పలుకు సతుల మన్నింపకుమీ.” చిత్రంగా తోచవచ్చును గాని, సతిని కలియుటను గూర్చి కొన్ని సూచనలు కూడా ఉన్నాయి: ఉదాహరణకు “తఱచుగ సతి గవయబోకు, తగదుర;” “పరుగలిసిన సతి గవయకు;” “పర్వముల” లో “సతుల గవయకు;” అయితే రతి సుఖానికి దోహదమిచ్చే సన్నివేశాలను తెలియచేయటం విస్మరించలేదీ రసకకవి: “తరుణుల యెడలం, బొలయలుకనాటి కూటమి వెలయింతని చెప్పరాదు”

అంటాడు; అంతేకాదు, “కూటంబున కెఱుక పడని కోమలి రతి.....ఏటికి నెదురీదినట్లు” అని విమర్శిస్తాడు. ఇన్ని విధాలుగా స్త్రీనిగుఱించి వ్రాసినా, ఒకపద్యంలో కులకాంతకు తన ఉద్దేశ్యంలోగల ఉన్నతస్థానం విపులీకరిస్తాడు: “కలకంఠి కంఠ కన్నీ, రొలికిన సిరి యింటనుండ నొల్లదు” అని ఘంటాపథంలో.

తన అవిశ్వాసానికి గురియైన వారిలో భూమీశులు ఒక ప్రత్యేకవర్గం. వారి “నమ్మికలు” “బొంకు” అంటాడు. “కోపించు రాజు గొల్వకు” మని, “రా పొమ్మని పిల్వని యా భూపాలుని గొల్వ భక్తి ముక్తులు గలవే” యని ప్రశ్నిస్తాడు.

ఇలాంటి విసురులు కొన్నిపట్ల వృత్తుల పైన, కులాలపైన రుచిపించాడు. “గొల్లని సాహిత్య విద్య” “తెల్లని కాకులతో” పోలుస్తాడు. “ఒల్లని సతి నొల్లని సతి, నొల్లని చెలికాని విడువనొల్లని వాడే, గొల్లండు కాక ధరలో, గొల్లండును గొల్లడొనె గుణమున” అంటాడు. ఇది స్థితప్రజ్ఞుడైన కృష్ణుడు పుట్టిన మఱు గడియనుండి అయిన “గొల్ల” కులం గుఱించి. ఇలాంటివే “నగసాలి పొందు” (అనగా కంసాలి స్నేహము) “నమ్మరాదు,” “నగసాలి వాని” ని “హితుగా, నేలిన నరపతి రాజ్యము, నేల గలిసిపోవు” నంటాడు. “వెలమల చెలిమి” ని కూడ నమ్మరాని పట్టికలో చేర్చుతాడు. వెనుకటి రోజులలో ఇలాంటి చణుకులు ప్రచారంలో ఉండటమే కాకుండా అవి గ్రంథస్థం చేయటంకూడ అంతగా ఎబ్బెట్టుగా తోచేదికాదు. ఈ శతాబ్దంలోనే ఒక ప్రగతి కర్తగా ఎంచబడిన శ్రీ గురజాడ అప్పారావు గారే కన్యాశుల్కంలో “వైదికపోడు” “కోమిటాడి మాటని కొట్టేయకండి” అంటూ సంభాషణక్రమాలు జోనిపారు.

ఇక వృత్తుల సందర్భంలో ముఖ్యంగా కరణం ఈ శతకకర్త దృష్టిని పడ్డాడు. ఒక ఊరికి ఒక కరణము చాలు, “ఒగి తఱు చైనం, గకవికలు కాక యుండునె” అంటాడు. ఒక కరణము మఱొక కరణాన్ని నమ్మితే “మరణాంతక మౌను;” మఱొక “మరణాంతక” పరిస్థితి “కరణము వైదికుడయినచో ! కరణము ననుసరించక పోతే “తిన్న తిండి వికటించుజుమీ;” “కరణము సాధైయున్న” చో ఎవరు “లెక్క గొనరు.” ఈ రీతిని కరణమునకు వృత్తిపరంగా ఉన్న చాత్యుర్యం గుఱించి, యుక్తి పరిణతిని గుఱించి, ఇతరులకతని యెడగల ఆధార పరిస్థితిని గుఱించి, ఉల్లాసకరంగా పద్యాలల్లబడినాయి.

అఱు: సుమతీ శతకంలోని సందేశ వైశిష్ట్యం గుఱించి ప్రస్తావించుదాం. ప్రధానంగా ఇందులో రెండు మయూఖలు ఉన్నాయి. మొదటిది నీచుని దూరంగా ఉంచవలెనన్నది. ఈ ప్రవచనం మీద ఎన్నో పద్యాలు ఉన్నాయి. “కాదు సుమీ దుస్సంగతి” అని హెచ్చరిస్తాడు. “ఆ నీచుకడకు జనకుర” అని తిరిగి హెచ్చరిస్తాడు. “ఉత్తమ గుణములు నీచున కెత్తెఱగున గలుగు” నని ప్రశ్నిస్తాడు. ఫణికి తలను, వృశ్చికమునకు తోకను గాని, “ఖలునకు నిలువెల్ల విషము” అని నిర్ధారణగా చెప్పుతాడు. “పాలనుడగు వాని పొందు వలద” ని పునశ్చరణం చేస్తాడు. పాలనునికి ఆపదలోనైన “జాతింబడి తీర్చగలదు” అనునంత వఱకు నీచునియెడ తనకుగల అసహనం ప్రదర్శిస్తాడు.

రెండవ వెలుగు కిరణం ఇందులోని నీతిపైని ఏకాగ్రత. ఇది శతకం మొత్తంమీద గోచరమవుతుంది. “నీతియె తొడ నెవ్వారికి” అన్న విశాలచ్చత్రం క్రింద ఎన్నో ఉప పల్లవులను రచించుచున్నాడు. “ముడువకు మీ పరధనముల, నుడువకుమీ యెరుల మనసు నొవ్వగ” అన్న సూక్తి అనాటికి నేటికి ఎంత సమంజసమో. “పగవల

దెవ్వరితోడను....తెగనాడవలదు సభలను” అన్న సూక్తిలో ఎంతో సత్యం ఉన్నది. (ఈమధ్య ఒక 95 ఏండ్ల ఆరోగ్యవంతుడిని తన రహస్యమేమో చెప్పండి అని అడిగితే, “నా కెవరు శత్రువులులేరు, నాకెవరి యెడ ఈర్ష్యలేదు” అన్నాడట.) పాతివ్రత్యం, ఏకపక్షప్రతంపై ఇందులో చరిత చరణంగా హెచ్చరికలున్నాయి. “పరనారీ సోదరుడై” ఉండవలెనని, “పరసతి కూటమి గోరకు” మని ప్రత్యేకంగా పేర్కొంటాడు. నీతిపరుని నిర్వచనం ఈ క్రింది విధంగా చేస్తాడు:

“వినదగు నెవ్వరు చెప్పిన
వినినంతనె వేగపడగ వివరింప దగున్
కని కల్ల నిజము దెలిసిన
మనుజుడె పో నీతిపరుడు”

ఇట్లే “పరముడు” ఎవరో సూచిస్తాడు.

“పరనారీ సోదరుడై
పరధనముల కాసపడక పరులకు హితుడై
పరులు దను బొగడనెగడక
పరులలిగిన నలుగ నతడు పరముడు”

నీతిపరుని, పరముని అనేకవిధాల వర్ణించవచ్చును; కాని ఈ శ్రేణికి చెందిన వ్యక్తిని గూర్చి విశిష్టంగా పద్దెములల్లటం, వానిని నిర్వచించటంలో నైతిక జీవితపథానికి అత్యుత్తమ ప్రాధాన్యం సూచించటం సుమతీ శతకంలో అభినందన పాత్రమైన ఒక అంశం.

ఇంతకుముందే స్ఫురించిన ఉపమానాలంకార ప్రయోగం గుఱించి రెండుమాటలు ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసి ఉంది. నా దృష్టిని తలమానికమైన ఒక ఉపమ ఉన్నది. “సిరిదా వచ్చిన వచ్చును, సలలితముగ నారికేళ సలిలము భంగిన్, సిరిదా బోయిన బోవును, కరి మ్రింగిన వెలగపండు కరణిని.” ఇవట నారికేళ సలిలమెంత సహజముగా, అదృశ్యముగా, మ్రోతలేకుండ, పెంపొందునో అటులే సిరికూడ పెంపొందునని ధ్వని. అది పోవుట మఱింత విచిత్రవిధంగా-కరిమింగిన వెలగపండులాగా. లోని గుఱ్ఱు ఉన్నదో లేదో మనకు తెలియకుండ అది అదృశ్యమవుతుంది. ఇది భౌతిక సత్యమవునో కాదో నాకు తెలియదు కాని, ఈ ఉపమాలంకారం మాత్రం అమూల్యమైనది.

నాదృష్టిలో మఱొక ఉపమానం వేరెత్తి చూపవలసి ఉన్నది: అయితే, కొంత తీక్షణవిమర్శతో. ఈ క్రిందిపద్యం గమనించండి:

“ఉదకము ద్రావెడు హయమును
మదమున నుప్పొంగుచుండు మత్తేభంబున్
మొదపుకడ నున్న వృషభము
జదువని యా నీచు కడకు జనకుర సుమతీ.”

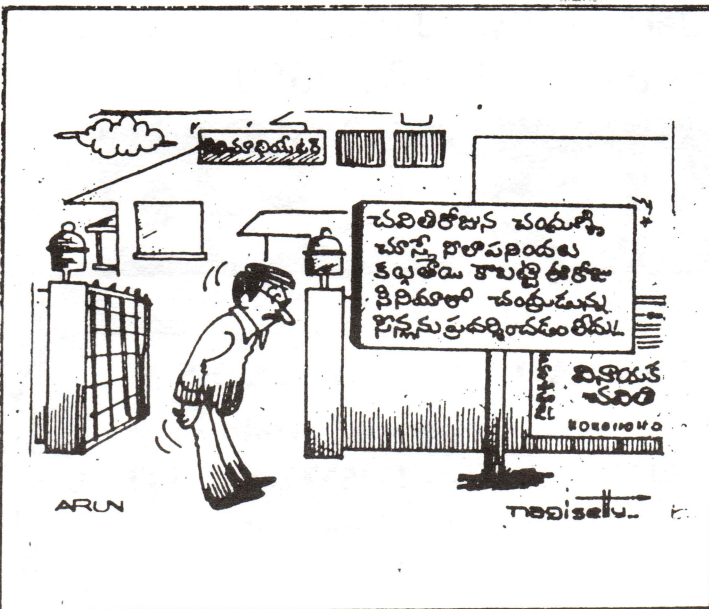
ఇందులోని హయము, మత్తేభము, వృషభము, ఉదాత్తమైనవి, ఉత్తమశ్రేణికి చెందిన జంతువర్గంలోనివి. కాని వానియొద్దకు ఒక్కొక్క ప్రత్యేక స్థితిలో మాత్రము “చనకు” మనటం భాగ్యమే. అయితే నీచుడు సర్వత్ర నీచుడే, వసుత: నీచుడే. “చదువని”

నీచునికడకు పోవద్దు అనటంలో పైవాటితో సాదృశ్యం లోపించింది.

ఇంత శతకంలో ఈ చిన్ని విమర్శకాంశం గడ్డివాములోని సూదివంటిది. ఊసుపోక వెదికాను, అంతే. ఇలాంటిదే మఱొక చిన్నసూది. ఎన్నోచోట్ల "మేదిని," "వసుధను," "ఇలలో," "ధర," "ప్రతివీధిలో," "మహిలో," "భువిలో" వంటి ఊతపదాలు పద్య పూరణార్థం వాడబడినాయి.

ఈవ్యాసం ముగించేముందు మూడు విశిష్టమైన విషయాలు తెలియపఱచి వలసి ఉన్నది. ఒకటి ఈ శతకంలోని మనస్తత్వ విజ్ఞత. ఎంతతో స్త్రీ పురుషుల భిన్న సన్నివేశాల మనోవికారాలను నిష్ణాతవలె శ్రోడికరించారు; వివిధవ్యక్తులు ఎలా సంచరిస్తారో, వ్యక్తులెలా సంచరిస్తే నీతిమంతంగా ఉంటారో, ఏ విధమైన ప్రవర్తన గర్భమైనదో, చక్కగా తెలియపఱుస్తారు, చాలచోట్ల తగిన ఉపమానాలతో. రెండవది యిందలి జంతువర్గ సంబంధమైన విచక్షణాత్మక విజ్ఞానము. పద్యములలో నాల్గవవంతుగా జంతువులకు, క్రిములకు ఉపమానాత్మకమైన స్పర్శ ఉన్నది. అంతేకాదు. ఏ సందర్భములలో హయమును, మత్తేభమును, వృషభమును దరి చేరరాదో ఒక పద్యములో సూచించబడినది. కొన్ని ప్రయోగముల, పదముల కలయికలు అపురూపముగా ఉన్నవి: ఉదాహరణకు, తెల్లని కాకులు, మేకలపాడి, కప్పకు నొరగాలు, వేముల తియ్యందనము, బిరుసైన హయము, పులిపాలు. మూడవది ఈ శతకంలోని ఒక సాధారణంగా కనపడే అసాధారణ పద్యపాదం: "కవిగాని వాని వ్రాత" "వృధరా." దీనికి అన్వయం జాగ్రత్తగా చెప్పవలసి ఉన్నది. కవితాగుణం లేని వ్రాత కవిత్యము అనిపించుకొనదు అని యిందలి ధ్వని. వ్రాతకు కావలసినది కేవలము మాటలు కాదు, కవిత అనిపించుకోవాలంటే ఛందస్సు కూడ తప్పనిసరి పరికరంకాదు, కావలసినది సృజనాత్మకమైన హృదయంగమత్యము, ప్రసన్నత, రసస్పర్శిని కలిగించేగుణం. ఇవిఉన్న వ్రాతయే కవిత, అవిలేని వ్రాతను కవిత అనటంవృధా. ఈ వ్యాఖ్య నేటి కవిత్యంలో స్రగతి అన్నపేరున జరుగుతున్న ప్రక్రియలకు కూడ చెందుతుంది.

(శ్రీ శైలజ పబ్లికేషన్సు, విజయవాడ, వారు ప్రచురించిన సుమతీ శతకం (1993) ప్రతిలోని పద్యములు చదివి వ్రాసిన వ్యాఖ్యయిది.)..... ★

తెలుగు వారికి ప్రత్యేకంగా
తెలుగులోనే సంప్రదింపులు

TASNEEM, M.D.,

PEDIATRICS

Infants, Children and Adolescents

Office Hours By Appointment

**136-30 Sanford Avenue, Suite B
Flushing, NY 11355**

(718) 358-3100

VIJAYA CORALS

CORALS/PINK CORALS, JADES, PEARLS

**AMERICAN DIAMONDS, RUBIES, SAFFIRES, EMERALDS
TURQUOISE, TIGER EYE, HEMATITE, GARNETS
CORAL ROSES, JADE LEAVES
GRADUATED CULTURED PEARL NECKLACES
OTHER COSTUME JEWELRY**

AT DISCOUNT PRICES

CALL VIJAYA

**BY APPOINTMENT ONLY
MAIL ORDERS ACCEPTED**

(718) 523-4022

Call India

59¢

Per Minute

24 Hours / 7 Days a Week
\$ 100 Prepaid Calling Card

ANY TIME / ANY DAY

- *No Switching* • *No Monthly Fee*
- *No Minimum Usage Required*
- *Call From Any Phone To Any Number In INDIA*

Make check for \$ 100 payable to ARYA COMMUNICATIONS
and mail to the address below:

ARYA INTERNATIONAL COMMUNICATIONS CORP.

261 Central Avenue, Jersey City, NJ 07307

Tel: (201) 792-9600 • Fax: (201) 792-9659

1-800-746-3920

Wanted: Agents/Distributors

MAJOR MERGE OF THE TWO LEADING COMPANIES

Mr. SRINIVAS POLAVARAPU
PACIFIC CONTRACTS, INC.
PARSIPPANY, NEW JERSEY

Mr. VISHNU DEVNANI
INT'L TEL. & COMMUNICATIONS
JERSEY CITY, NEW JERSEY

A Letter to Grandfather

- Vasudha Bhavaraju, Hershey, PA

Dear Tatagaru,

Never had I imagined, when I booked my airline ticket to India back in February, the experience that awaited me. Having arranged my entire itinerary myself, I had the opportunity to go everywhere, see everyone, and do everything that I wanted to; I believe that I did it all.

For the record, I landed in 10 major cities, saw 14 museums, 18 temples, 4 Gandhiji memorials, and 2 bad Telugu movies. I dipped my feet in the Arabian Sea, the Bay of Bengal, the Indian Ocean, and the banks of the Ganga River. I ate 7 different varieties of mangos and had 3 scary encounters with cockroaches. I stood next to the oldest Banyan tree, the tallest monolithic statue, the longest python, and the best eye hospital in India. I traveled by airplane, glider plane, train, car, bus, scooter, auto rickshaw, bicycle, and bullock cart (well, I never actually got on the bullock cart, but I would have if given the opportunity.)

But as spectacular as the sights I saw were, the greatest thing I brought back with me was a reaffirmation of the importance of family - whether blood relatives, those who entered the family through marriage, or friends that are so close, they seem to be related. No matter how much time has passed or the number of miles in between, those ties remain so strong. I was welcomed in each household with such genuine sincerity. If I had one complaint, it was that some of you went too far out of your way to be hospitable. I sometimes would have preferred to experience life in India the way you all do - to blend into your normal lives from sleeping on the floor to riding around on a crowded bus during the morning rush.

All those "everyday" things have left me with a certain fondness for India. In our trips over 10 years ago, my lasting impressions of the country were the heat and the polluted and crowded streets. Well, those things that bothered me then, seemed so trivial during this visit. Ironically, the things that I hardly noticed and easily overlooked in the past were the ones that left the lasting impression this time: I observed the amount of work the woman in a household has to accomplish before 9 am in order to cook food for the day, get the children ready for school, and get herself ready for work. I took note of how teenagers all over the world are so similar - concerned with their appearances and their friends and expressing the same doubts and insecurities that go along with growing up. It was interesting to observe what one considers a "luxury" is relative - in the US, having a person to handwash your clothes and sell you fresh vegetables at your doorstep is so rare, but owning two cars is fairly commonplace. I saw firsthand the amount of competition in the Indian educational system and the amount of anxiety it can cause to students awaiting their results. I listened to how older people are the best sources of stories - either fictional or historical or familial.

Perhaps I had the best time, however, talking to young people - men and women around my age, cousins, family friends, neighbors, even someone I had passing exchange with at a museum. And hardly any of our talks were about their fascination with America; my most memorable conversations were with those who were happy right where they were. Those who enjoyed the simple pleasures of movies and music and enthusiastically shared stories of our common relatives, their knowledge of politics and religion, or their plans for the future.

So after an incredible summer away, I returned to the US to continue with medical school. But regardless of whether the purpose of my trip was to take a vacation or to gain a different life experience or just as a change away from the ordinary, I feel as if my perspective of things has been altered slightly; maybe, by my next trip, I'll be able to share with you exactly, in what way, it has.

With love,
Vasudha

With Best Compliments from

THOGA VISWAM

Viswam Financial Services

Financial Strategies
for the 90's

- ♦ Business ♦ Executive
- ♦ Professional ♦ Personal

**Compensation[†]
Benefit
Investment
College Funding
Pre-Retirement
Estate
Planning**

VISWAM FINANCIAL SERVICES

25 Mechanic St.
Red Bank, NJ 07701
☎ (908) 530-9312

826 Inman Ave.
Edison, NJ 08820,
☎ (908) 396-4860

Our *Financial Services Team* is a group of experienced advisors dedicated to the responsibility of offering all clients (Personal, Business, and Employer) quality **PROFESSIONAL, FINANCIAL, INVESTMENT AND INSURANCE SERVICES.**

We are associated with the **NORTHWESTERN MUTUAL LIFE** and a large number of other *Quality Insurance carriers and Investment Firms.*

INSURANCE PRODUCTS

- ♦ Life Insurance
- ♦ Insured Savings Plan
- ♦ Disability Income Plan
- ♦ Children's Education Plan
- ♦ Health Insurance Plan
- ♦ Visitors' Medical Insurance

INVESTMENT PRODUCTS

- ♦ Stocks, Bonds, Mutual Funds
- ♦ C.Ds, Money Market Funds, Zero Coupon Bonds

RETIREMENT PLANS

- ♦ IRA and Keogh Plans
- ♦ Pension Plan
- ♦ Profit Sharing Plan
- ♦ 401(k) Plan
- ♦ Funding Options - Securities and CDs

ANNUITIES

- ♦ Fixed & Variable

You can call us with complete confidence that you are getting the best.
Our mission is to enhance the overall financial well-being of our clients.

The Ritual of Worship in Hindu Religious Tradition

Pemmaraju Venugopala Rao

In a Hindu family steeped in the tradition of performing religious rituals, almost every one of its constituent members can be expected to know what puja is - atleast what the ritual of worship consists of. In the ancient caste-oriented society of Hindu tradition, this ritual is practiced in a variety of ways depending upon the 'place' in which the family finds in the social structure according to occupation, power and status. Contemporary Hindu society inherited all this diversity with suitable modifications and adaptations to suit the modernising trends. While many inconvenient features are discarded, some essential features of puja continue to be preserved. It is the purpose of this article to address these features and present them in a perspective suitable to the mind of the current generation Hindu.

An immediate concern that captures our attention is that almost always the puja consists of recitations in Sanskrit, a language which the participants can hardly claim to know now a days. Majority of the participants in a puja are not versed in Sanskrit, except that some of them would have a working knowledge of the 'ritual' Sanskrit. The incentive to know Sanskrit is not encouraged by the additional fact that a worshipper is usually assisted by a priest, who interprets for the lay man the instructions contained in the sacred words during the worship. It is often the case that a *purohit* is associated with a family to provide this assistance on a continuing basis for several generations. In the transplanted Hindu communities, such as those in North America, this role is played by learned elders or priests (*archakas*) who serve in the temples. The role of this assisting priest is, however, limited to provide the context of the sacred word in the ritual and not extended to the idea of explaining the full meaning of the ritual.

This practice of worship without ascertaining the full meaning of the words that accompany it indicates the fundamental role played by faith and belief. There are different ways in which a Hindu rationalizes this state of affairs: - one can argue that faith in God is all that matters, in whatever way the the puja ritual is performed; one can also argue that one must be satisfied with as much as he 'can', implying that understanding can be a goal towards which he or she can ultimately move; ofcourse there are those who would insist that understanding must precede the performance in

order to achieve the full benefit of it; there is also the attitude that the ritual by itself, with understanding or no understanding, has the magical power to produce the desired effect. This last point of view may be categorized as superstition but has received legitimacy by the sanction of vedas and other scriptures. We encounter individuals entertaining all these points of view. In addition we hear from the learned and the philosophically oriented the advice that all this ritual is unnecessary if one has a mind that can concentrate upon and pay attention to God. In fact meditation on God or *dhyana* is the most accepted practice recommended to all individuals of all stages and settings. Indeed we can call this style of worship *manasa puja* (mental worship) as opposed to ritual puja, both being considered as authentic ways of worship. How can a religious tradition accomodate all these diverse points of view? Is there an underlying unity of thought? But first we must return to our main concern, that is, the puja itself.

Categories of puja

Let us for convenience distinguish some categories of ritual puja:

Domestic puja : puja at home performed by the head of the family or a designated member of the family or all the members of the family together.

Temple Puja: puja performed in a temple or in the presence of a large congregation.

We can also categorize them as daily puja (*nitya puja*) or optional puja (*naimittika puja*). For example in a family one of the members may be performing daily puja maintaining the tradition of the family. In addition there are occasional or special (*kamya*) pujas marked by calender. A family can occasionally be performing pujas such as *Satyanarayana vratam*. At the temple too there are daily pujas performed by the *archakas* and optional pujas, performed on behalf of the visitors, in addition to special pujas.

In an ordinary Hindu's life all these categories can play equal role or it may be the case that only one of them assumes a dominant role. A family that does not live in the neighbourhood of a temple must settle for domestic puja. Such was the situation for many Hindu families settled in North America before the advent of the temples. The point is one can be a good traditional Hindu if he adopts

any one of these categories of puja. For that matter he can be a good Hindu even if he does not adopt the ritual puja but sticks to only *manasapuja*.

So far we have used the word puja with a broad meaning, but from now on we shall restrict it to denote the ritual worship of iconic or aniconic form of a deity (idol, *murthi*, *archa*, *pratima*, symbol, *yantra* etc.) We shall also restrict ourselves to a detailed description of the standard type of puja, that is, *shodashopachara puja* - worship with sixteen services.

These services are patterned after the practices of customary respect one shows to an honoured guest. The sixteen services (*upacharas*) are performed in a prescribed sequence. Each one is accompanied by *mantras*, which are verses from vedas. The selection of the *mantras* follows a long tradition. Although we have chosen here the *shodashaopachara puja* for illustration, worship with only five *upacharas* is also common. In actual practice one finds that the services may vary in number depending upon the place and custom.

Preparaion for the puja

The ritual of worship always starts with a series of steps that are designed to purify the worshipper and the place where the puja is performed. The following preliminary steps constitute the preparation for puja:

1. *Achamana* (sipping of water) :

The procedure is same as that observed in *sandhyavandanam*, the morning or evening ritual prayer. Water is the great purifier. After reciting his *pravara*, which is a recalling of one's own heritage and lineage of ancestors, twenty four names of *Vishnu* (*Kesava nama*) are recited while the water is used at each step to purify the worshipper's body.

2. *Pranayama* (breath control):

While *Gayatri* mantra is repeated mentally the breath is controlled in three stages - inhaling (*puraka*), holding the breath (*kumbhaka*) and exhaling (*rechaka*). *Gayatri* occupies an important place in the Hindu thought. The mantra consists of

Pranava (Om)

Seven *vyahritis* or utterances which are the names of the seven worlds (*Om bhuh*, *Om bhuvah*, *Om svah*, *Om mahah*, *Om Janah*, *Om Tapah*, *Om Satyam*)

Gayatri or *Savitri* mantra (*Om* May we attain the excellent glory of Savitr the God; so may he stimulate our prayers)

Gayatrisiras mantra (*Om* Water, light, essence, immortality, *Brahman*, earth, sky, heaven *Om*)

3. *Devatavandana* (salutation to gods)

Next the worshipper salutes various gods as well as his parents and favourite deities.

4. *Prarthana* (prayer)

Then he recites verses in praise of various deities requesting their protection.

5. *Desakalochcharana* (announcement of place and time)

Starting with the description of the universe, he will recall the beginning of the current phase of the universe, thus establishing his present coordinates of space and time.

6. *Samkalpa* (declaration)

Next comes the important announcement which consists of the intention to perform puja while he is pouring a small quantity of water from the palm of his right hand into a dish.

7. *Ganesh smarana* (recalling Ganesh)

Even though his name is mentioned in the earlier steps, he is recalled again with the help of a vedic mantra to remove all the obstacles for the progress of the puja. He is requested to come and oversee the puja.

8. *Asanavidhi* (rite for taking the seat)

He invokes the earth to be his stable support as he sits down to perform puja. He also recites mantras to drive away all the evil spirits hovering in the neighbourhood.

9. *Nyasa*

Next step is the assignment of alphabets, syllables and mantras to various parts of his body thus investing with divine power and making it secure.

10. *Kalasapuja* (worship of the vessel)

The worshipper next proceeds to sanctify the vessel, used in the puja, by invoking deities into its different parts which then becomes suitable for worship and serves as a container for water used in the worship. It is filled with water and sacred rivers like Ganga nad Yamuna are invoked into the water.

11. *Prokshana* (sprinkling of the waters)

The worshipper now purifies himself, the utensils and materials used in the puja by sprinkling this sacred water from the *kalasa* on them. The mantra is a well-known one used for purification on many occasions. It express the belief that even the mere mention of *Vishnu*'s name is enough to remove all impurities.

12. *Dhyana* (meditation)

The worshipper now recites, holding flowers and *akshatas* (unbroken rice) in his hands, a verse describing the form of the deity. He visualizes the deity in his mind. He meditates on the form of the deity. He

then offers the flowers and askshatas to the deity.

These twelve steps conclude the preparation of the worshipper.

Shodashopachara puja

Now the *shodashopachara puja* commences. Each of the services (*upachara*) is followed by one *mantra* from veda. The choice by tradition is the recitation of *Purusha Sakta* which consists of sixteen mantras. Some times puranic mantras are used when tradition forbids the use of vedic mantras.

1. The first service is *Avahana* (invocation). This is like alerting the deity to be ready for accepting puja. An offering of flowers is custom at this time. This is followed by the rite of *pranapratishta* (infusion of life). This rite must be performed on any man-made idol (*murthi*) before it can be worshipped. Unless it is performed the idol is not fit for worship and is equivalent to a dead body. The mantra of *pranapratishta* is like a formula for infusing (1) the vital breaths (*prana*), (2) the individual soul (*jiva*) (3) the sense organs (*indriyas*). He performs purification ceremonies for the idol by repeating Om. He then meditates and opens the eyes of the idol by touching them. It is also customary at this time to worship different parts of the body of the deity (*anga puja*).

2. The second service is *Asana*, offering of a seat to the deity.

3. The third is *Padya*, pouring water on the feet of the deity for washing them.

4. The fourth service is *Arghya*, offering of water mixed with sandal wood paste into the hands of the deity to honor him.

5. The fifth is the offering of water for *Achamana*, for sipping and purification.

6. The sixth service is offering water for *Snana* (bath). The simple bath is then followed by baths with five nectars (*panchamritha*), milk, yogurt, ghee, honey and sugar water and finally with pure water (*suddhodaka snana*). This service can also be an elaborate rite of *Abhishekam*.

7. The seventh service is the offering of a pair of garments (*vastra*- lower and upper garments)

8. The eighth service is providing the deity with the *yajnopavitham* (sacred thread).

9. The ninth is the offering of *gandha* (sandal wood paste and scents)

10. The tenth is the offering of *pushpa* (flowers). This is also the opportunity when the worshipper addresses the god with either one hundred and eight or one thousand and sixteen names.

11. The eleventh service is the offering of *dhupa* (incense)

12. The twelfth is the offering of *deepa* (lamp of light)

13. The thirteenth service is *naivedya* (the offering of food) During this rite water is offered at the beginning, in the middle and at the end of the imagined meal. At the end of the meal *tambula* (betel leaves, areca nut, camphor, spices) is offered. And fruit (*phala*) is offered. In addition a gift of money (*dakshina*) is offered.

14. The fourteenth service is *Nirajanam*, waving of lights from burning camphor.

15. The worshipper then greets the idol joining both hands in supplication (*namskara*), some times by prostration. It is followed by circumambulation (*pradakshina*) - walking around the deity clockwise keeping it to one's right side to show respect. When it is not possible, he may turn around himself (*atmapradakshina*).

16. The last of the *shodashopachara* is *mantrapushpanjali*, offering of flowers and *akshatas* consecrated by mantras.

Conclusion of puja

Finally the conclusion includes *prarthana* (a prayer), *samkalpapoorthi* (the declaration of completion of the service), *tirthagrahana* (taking the holy water and flowers which are used in the puja), *prasadam* (receiving the food) and *visarjana* (send off). A mantram signifying dismissal is recited thus requesting the deity to leave.

Puja in the temple

The standard ritual outlined above is adoptable to suit the needs of the occasion. At home it can be shortened to meet the demands of time and desires of the family. In a temple it will be obviously elaborate and is conducted several times in a day. There are worship manuals known as *agamas* describing the details of procedures to be followed in a temple.

The worship in the temple acquires naturally a public character, because the temple belongs to the community. The preliminaries are not necessary every time the service is performed. The priest goes through the preparation early morning to start his duties. Once done, he does not have to repeat the procedure until next morning.

The *pranapratishta* need not be conducted every day because the *prana* is invoked in the main idol (*moola vigraha*) at the time of the installation and they are live from then on. There is no need to go through the *visarjana* ceremony either.

Additional *upacharas* are added to the service, which include offering of jewelry (*abharana*), decoration (*alamkara*), showing a mirror (*darpana*), smearing with scents (*anulepana*), fanning for breeze (*chamara vyajana*), playing music (*geeta vadya*), fire oblations (*homam*) and bidding to sleep (*sayanam*).

The hymns that are used during the *upacharas* can be various. In a temple consecrated to Venkateswara, the popular hymns are *purusha*

sukta, sri sukta, bhusukta, neela sukta and narayana sukta. The *Saiva* and *Sakta* traditions will choose the appropriate hymns.

Typical daily service in a temple

In a temple such as the Venkateswara temple in Atlanta, the daily services can be summarized as follows:

1. The priest will purify and prepare himself (as described above) early morning. But each priest modifies the procedure to suit the allegiance to his own favourite deity.

2. The priest begins his routine with circumambulation around the flag pole (*dhvaja stambha*) where it is available. He would also worship the *ashta dikpalakas* by going around to make sure the surroundings are in tact.

3. As he approaches the shrine, he would take the permission of the gods at the door to enter. He would first pay respects to *Vishvakshena* (*Ganesh* in the case of a Siva temple) *Vishvakshena's* duty is to watch the traffic in front of his master's abode.

4. The priest lights a lamp and performs the ritual of waking the God with the chanting of *suprabhatam*

5. After taking permission of the deity he would remove all the items left over from the previous day such as wilted flowers, used articles etc. and cleans all the pots and pans.

6. Life from the *moola vigraha* is now invited to occupy also a *bhoga vigraha* (a smaller version of the main idol) and the priest will go through the steps of cleaning the statue, including brushing of the teeth, giving a bath with water and milk, putting new clothes, giving food and of course the full *shodashopacharas*.

7. At the end of the day the ritual of sending god to bed (*sayana*) is performed and life from *bhoga vigraha* is passed back to the *moola vigraha*.

By agreed convention all these services are conducted to the *moola vigraha* once a week when public is expected to come and witness. There are also *utsava vigrahas* into which life can be infused and which can be used to take the gods outside the temple on occasions such as a festival.

Meaning and significance

The ritual will become meaningful at a deeper level if one understands the Hindu view of the nature of God, the nature of Man and the relationship between God and Man. For a Hindu, God is everything that exists. God is omnipresent and omniscient. There is nothing outside God and everything, animate and inanimate, is divine in its essence, except that we are not aware of that divinity. The goal is to work towards that experienced awareness of our divinity.

We are permitted to conceive all of this existence (or God) in the form of a human (for that

matter any form), with whom or which we can relate ourselves. Puja is a way of defining and establishing this relationship.

We are always expected to be aware of the fact that we are but a small part of this vastly immense and eternal universe or God. Thus in the preparatory ritual we emphasize this fact in step five, that is, *desaklochcharana*. We are also trained to visualize the immense cosmos with its seven upper worlds as described in puranas during *pranayama*. We do not forget that this world is inhabited not only by us, but also a host of spiritual beings including gods (*devas*) and ancestors. In special pujas we take pride in inviting all of them to come and witness what we are doing.

Our own person, which evolved out of, or manifested from, the divine essence, has the potential to become divine and the best instrument or organ, that can help us realise this divinity, is our mind. It is the corner stone in Hindu concept of human body to think of our mind as an instrument that must be kept always pure, sharp and ready for use. The Samkhya system of philosophy elaborates on this principle. We must learn to tame this mind so that it is not distracted away; it must be infused with the desire to experience the nature of divinity. Hence the preparatory ritual consists of the steps of *pranayama* and *dhyana*. These are exercises to be performed daily. A more elaborate procedure to control the mind is developed in the yoga system of philosophy. In its life-affirming role, Hinduism or *Sanathana Dharma* provides detailed instructions for conducting our lives. Puja is one of the many activities in this larger scheme.

Being of divine essence we have also the potential and ability to invoke the presence of God wherever we want and in whatever form we like. In a sense we, as humans, possess the supreme advantage of commanding the presence of God in our idols in the temple or symbols we create at home, an advantage no other animate being is blessed with. God is always a willing partner in our rituals. We perceive and delight in the human way God appears to us. He visits us at our desire and patiently accepts our oblations and lets us have the satisfaction of being in his presence, even though in actuality we are always in him and in his presence. Even if one's belief in God is not strong, the ritual practice of *pranayama* and *dhyana*, accompanied by visualization, is itself an aid to control one's mind and achieve relaxation.

By puja then we hope to become aware of our divine essence and in course of time become divine, that is become a 'moral' person - a goal that humanity cherishes at large.

This article is based upon a lecture delivered to students of anthropology at Emory University and reprinted with permission from Hindu Temple Society of Atlanta, Inc.

పాల భారతం

శ్రీనివాస ఫణికుమార్, డాక్టర్

మన జీవితాలలో పాలకున్న ప్రాధాన్యత అంతా, ఇంతా కాదు. మనపి పుట్ట గానే పాలకోసం ఏడుస్తాడు. పదేళ్ళొచ్చినా, పాలతిత్తి నోట్లో పెట్టుకొని తిరిగే వాళ్ళని నేనెరుగుదును. పెరిగే వయసులో పాలు మంచి పోషకాహారంగా పని చేస్తాయన్నది అందరికీ తెలిసిన విషయమే. తల్లి పాలలో పోషకాహార విలువలు అనే ఓ కార్యక్రమాన్ని గత ఇరవై యేళ్ళుగా నేను రేడియోలో వింటున్నాను. పాల ప్రాధాన్యతని గుర్తించారు కాబట్టి, వారు ఇన్నేళ్ళయినా, అదే ప్రోగ్రామిని పదేపదే ప్రసారం చేస్తున్నారని నేను మా రామంతో అంటూ వుంటాను. వాళ్ళకి వేరే ప్రోగ్రామిలు దొరకక, లేక అదే కార్య క్రమాన్ని మళ్ళీ మళ్ళీ వినిపిస్తున్నారంటాడు వాడు. కానీ ఆమాట నిజంగా నిజం కాదు.

అసలు మన పురాణాలని తీసుకుంటే, అంతా పాలమయమే కదటండి, ధనమూలమిదం జగత్తూ అన్నారు. ధనమంటే లక్ష్మీదేవి. ఆవిడ ఎలా పుట్టిందంటారు ? పాలసముద్రాన్ని చిలికితేనే గదా! కామధేనువూ, కల్పవృక్షమూ, ఐరావతమూ ఎట్టేటాగిలన్నీ పాలలోంచి పుట్టినవే. విష్ణుమూర్తి కేరాఫ్ అడ్రస్సు పాలసముద్రం. ఇహ అవతారాల విషయానికి వస్తే, కృష్ణుడు చిన్నప్పటి నుండి, మాంచి బందోబస్తుగా ఉండడానికి కారణం పాలూ, ఆ పై తోడుకొన్న పెరుగూ, అది చిలకగా వచ్చిన వెన్నా వగైరాలే. అసలు గోపాలుడంటే, ఆవు పాలు తాగే వాడని అర్థం అయి వుండవచ్చని, నా అనుమానం.

పాలతో చేసిన పాయసం సేవించాకే కౌసల్యకి రాముడు పుట్టింది. ఆ మాటకొస్తే, ఆవు పాలు, గేదె పాలే కాదు, మేక పాలు కూడా శ్రేష్టమైనవే. మన దేశానికి గాంధీగారు స్వాతంత్ర్యం తెచ్చారంటే, అది కొంత వరకూ మేకపాల మహాత్మ్యం అయి వుండదూ ? సరే... పరిస్థితుల దృష్ట్యా మనమంతా పాలే తాగుతున్నాం గానీ, లేకపోతే ఆయనంత గొప్పవాళ్ళం అయి చూపించే వాళ్ళం.

అసలు ఈ పాలన్నీటిని కాదని ఏకంగా, పులి పాలనే తెమ్మని కోరిందట అయ్యప్పస్వామిని వాళ్ళ పినతల్లి. పూతన పాలిచ్చి కృష్ణుణ్ణి చంపాలను కొన్నా, కృష్ణుడు పాలలో చందుగిణ్ణి చూసి నీలాపనిందల పాలు పడ్డా, అది పాల తప్పు ఎంత మాత్రమూ కాదు. మనమంతా తెల్లనివన్నీ పాలని

నమ్మేసే వాళ్ళం కాబట్టి, చాలా పాల సరఫరా కేంద్రాల వాళ్ళు ప్యాకెట్ల లోనూ, సీసాల లోనూ, ముందు నీళ్ళు పోసి, తరువాత వాటిలో కాసిన్నీ పాల చుక్కలు కలిపేసి చక్కగా అమ్మడం అదీ చేసేస్తున్నారు. అది పాల తప్పని ముమ్మాటికీ మీరు అనలేరు.

నాగుల చవితి నాడు పాముల పుట్టలో, పాలు పోస్తారు గానీ, వేయించిన జీడిపప్పు వేయరు కదా! అసలు ఇవన్నీ పుక్కిట పురాణాలనీ, పాలు అంత గొప్పవేం కాదనీ కొట్టి పారేయకండి, అవతల వినాయకుడికి కోపం వస్తుంది, ఆనక మీ ఇష్టం. నిరుటి వినాయక చవితికి ఏం జరిగిందో మీకు మాత్రం గుర్తు లేదూ ? చక్కగా ఉండ్రాళ్ళూ, కజ్జికాయలూ, పరమాన్నాలూ, పళ్ళూ, ఫలాలూ, పత్తీ... ఇన్ని నైవేద్యం పెడితే, అయిన అవన్నీ మూషికానికి వదిలేసి, ఆ పాలు కాస్తా గుటుక్కు మనిపించాడు. అంటే పైన చెప్పినవన్నీ, ఒక్క పాల చుక్క పాటి విలవ చెయ్యవనే కదా తెలుస్తూంటు.

దేవుడు కూడా పాలు తాగుతున్నాడు కాబట్టి, ఇకపైన, పాల ధరలు కొంచెం పెరిగినా, కాస్త కత్తి తగ్గే అవకాశం లేక పోలేదు. అందుకని, పాలను ముంచినా, నీటను ముంచినా నీడే భారం దేవుడా ! అని చేతులు ముడుచుకొని కూర్చోకుండా, రోజూ పరగడపునే లేచి, పాలు కాచి, దేముడికి కాసంతిచ్చి, మిగిలినవి మీరు పుచ్చుకొంటే, మీ ఆరోగ్యానికి ఏ డోకా ఉండదు. ఏమిటంటారూ ? మీకు కాఫీ, టీలు తప్ప, పాలు అలవాటు లేదా ? మరేం ఫరవాలేదు, కొంచెం ఓపిక పట్టండి, తన భక్తుల కోసం ఇన్ని చేస్తున్న ఆ దేవుడు, ఎలాగోలా తంటాలు పడి, కాఫీ, టీలు తాగడం కూడా నేర్చుకుంటాడు. అప్పుడు మీకేయిబ్బంది ఉండదనుకొంటాను.

ఏమిటో, ఇంకా చెప్పాల్సిన విషయాలు చాలానే ఉన్నాయి గానీ, కొంచెం బజార్లో పనుంది, అది కానిచ్చుకొని చక్కా వస్తాను. అదిగో - పాలవాడు ఎదుర్కొస్తున్నాడు - మంచి శకునం, మళ్ళీ కలుద్దాం.

Investment Management & Estate Planning
On a fee Basis

Individual Asset Planning Corporation offers:

Investment Management Services:

- * Existing portfolio review
- * Investment goal setting
- * Investment policy statement preparation
- * Investment selection & on going management
- * Assets in custody with a NYSE member firm
- * Quarterly performance reports in compliance with AIMR standards
- * Year-end tax data reports
- * On going financial planning services

Estate Planning Services (wills & trusts):

- * Designing of wills & trusts
- * Zero estate tax strategies
- * Assistance with implementation of planning strategies
- * State of the art advice & 15 years of experience

For a no-obligation initial consultation, please contact:

Ram Kolluri CFP

Principal, Individual Asset Planning Corporation

Registered Investment Advisors

103 Carnegie Center, Ste. 100

Princeton, NJ 08540

800-637-9955 / 609-452-2929

F96047906: Brother seeks correspondence for sister, 31, 5'4", M.S. employed in NJ (willing to relocate), software engineer, slim, attractive, trained in carnatic music from Telugu Brahmin Vegetarian gentlemen. Call (908) 975-9894.

F96048006: Uncle invites correspondence for pretty, slim, 26/5'6" Telugu Padmashali family oriented, educated girl. Widowed 3 years ago with two daughters (ages 3 and 4 years), but the grand parents and great grand parents are willing to adopt the children if an alliance ensues. No bars, widowers, divorcees with or without children welcome. Please call (914) 961-4318.

F96048106: Engineer brother invites correspondence from 25 to 30 years professional for sister living in India, 23/5'5" slim, beautiful, educated (Law), Hindu, Caste no bar. Call (908) 940-0265.

F96068204: Telugu Brahmin parents invite correspondence for their daughter, Canadian Citizen, 26, 5'3", computer programmer from well-settled Non-Vathulas Gotra Brahmin, 27-30, Non-smoker. Please respond with photo.

F96078303: Telugu Brahmin parents invite correspondence for their daughter 34/5'4", fair complexion, never married, health professional, working in East Coast, raised in U.S. and US citizen from Telugu Brahmin gentlemen, non-smokers with good family background. Please respond with biodata and a recent photo to the following address.

F96098401: Parents invite alliance from South Indian families, a suitable, highly educated professional male for their beautiful US-MD daughter, 25, 5'4", doing residency in US. Please send returnable photo, biodata and horoscope to the following address.

F96098501: Telugu Brahmin Physician family invites correspondence for their daughter, brilliant, accomplished, US-raised 25/5'8", beautiful, professional from tall, handsome medical/professionals. Please respond with photo and biodata to the address given below.

M96056306: Telugu Vysya parents invite correspondence from Vysya/Brahmin beautiful MD girls for their son, very fair, US citizen, M.D., 29/5'9" vegetarian. Please reply to Box 335, Hollis, NY 11423 with photo.

M96096401: Parents seeking suitable alliance from highly educated girl, 24-27, from USA for their US-MD tall, handsome son doing third year residency. Please send returnable photo, biodata and horoscope to the address given below mentioning the box number.

M96096501: Telugu Brahmin Physician family invites correspondence for their son, smart, handsome, athletic, US-raised, 27/5'11" professional (MBA) from tall, beautiful professional girls. Please reply with biodata and photo to the address given below mentioning the box number.

M96096601: Telugu Brahmin Vaideeki Bharadwaja parents invite alliance for their son, 24 yrs, traditional, 5'4", in Medical School graduating in June 1998. Please respond with family data, horoscope and photo to the address given below.

Address for correspondence when the advertisers request to send to an address: 1 Woodlake Drive, Piscataway, NJ 08854. When responding to this address please send us the particulars of the respondent. TFAS, TJ or any of its members are not responsible for any consequences arising out of this column.

For members of TFAS of good standing (for their immediate

family like brothers, sisters, daughters and sons) the matrimonial ad appears SIX consecutive times free of charge. If they would like to continue the ad for another six times in a batch, a written request has to be made. This is only to avoid repetition for a longer period. For non-members, the ad donation is \$5 per insert per month. We request the members not to insert on behalf of not-immediate family.

Coding: 1st ltr: Male or Female; Next two digits: Year, Next two digits: Month in which the ad appeared first. Next two digits: Serial number; Next digit: Number of times it appeared.

అనసూయమ్మగారు తన సూర్య కాయం తగేందుకు, ఎవరు ఏ సలహా చెప్పినా ఆచరణలో పెట్టేది. ఎందరి సలహాలు పాటించినా, అమె వాళ్లు మాత్రం తగలేదు.

అమెరికాలో ప్రాక్టీస్ చేస్తూ చుట్టం చూపుగా ఇండియా వచ్చిన మేనల్లుడు పరంధామ్ నడిగింది.

‘అంటే, గుర్రపు స్వారి బెస్ట్ మెడిసిన్’ అన్నాడతను.

వెనకటి సాషవం, ఆ లావణ్యం మళ్ళీ హిందూలనే గాఢ వాంఛితంగా అనసూయమ్మగారు గుర్రపు స్వారి విషయం భర్తకు చెప్పింది.

నంపన్నురాలైన తన భార్య కోరిక తీర్చడంలో ఏ మాత్రం జాగు చేయని ఆ శ్రీవారు వెంటనే రహమాన్ కి కబురంపించాడు.

‘అలాగే, సార్, అమ్మగారికి దగిరుండి గుర్రపు స్వారి నేర్పిస్తాను. ఏ ప్రమాదం జరక్కుండా నేను చూసుకుంటాను,’ అని హామీ ఇచ్చాడు రహమాన్.

రెండునెలలు పోయాక అనసూయమ్మగారి భర్తని, కత్లో ఒక ఫ్రెండ్ అడిగాడు: ‘ఏమయ్యా... మీ అవిడ గుర్రపు స్వారి చేస్తోందట?’

‘ఇప్పటికీ మూడు గుర్రాలు బక్క-విక్కిపోయాయి.’

—సి బ్రహ్మానందరావు
విజయవాడ-11

జగతి - జూలై 1996

వెతుక్కోడానికి

“అడవి అర్ధరాత్రి ఒంటరిగా తిరగగలిగిన పుడే మనకు స్వారంభం వచ్చినట్టు...”

“అసలు అడవి అర్ధరాత్రి వరకూ తిరగాల్సిన అవసరమేంటి?”

“అర్ధరాత్రయినా ఇంటికిరాని తన భర్త ఏ బార్షాపులో వున్నాడో వెతుక్కోడానికి...”

— కె. రాజేశ్వరి

■ అబద్ధం

“నేనీ వాక్యం పూర్తి చేసిన క్షణంలో మవ్వో పచ్చి అబద్ధం చెబితే నంద రూపా యలిస్తాను.”

“అదేమిటా! అయిదు వందలిస్తానని అంతలోనే వందకు తగ్గించావ్”

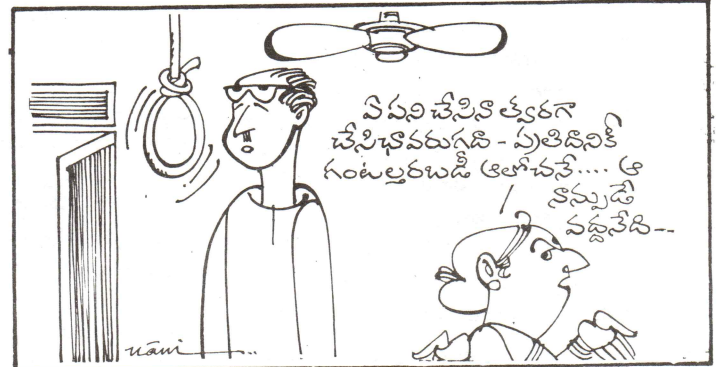
—డాక్టర్ ఆర్. విజయకుమార్, రెడ్డి

■ నాటికల విజయం

“ఎందుకు రామూ! నా నోరు తెరచమని పదిసార్లు అడుగుతూ వినతగా చూస్తున్నావు.”

“మూ నాన్న చెప్పింది ఎంతవరకూ విజయం చూశాను అంకుల్, మరి మీరు రెండు నాటికల మనిషులు గదా!”

—శిరీష

న్యూజెర్సీ కథల పోటీలో సాధారణ ప్రచురణకు ఎంపికైన కథ

చీకట్లను చీల్చుకొంటూ పరుగెడుతున్నది రైలు- కిటికీలోంచి బయటకు చూస్తోంది 'ఆమె'.

"తలనిండ పూదండ దాల్చిన రాణి ..." అతను సన్నగా 'హమ్' చేస్తున్నాడు ఆమెకేసి చూస్తో.

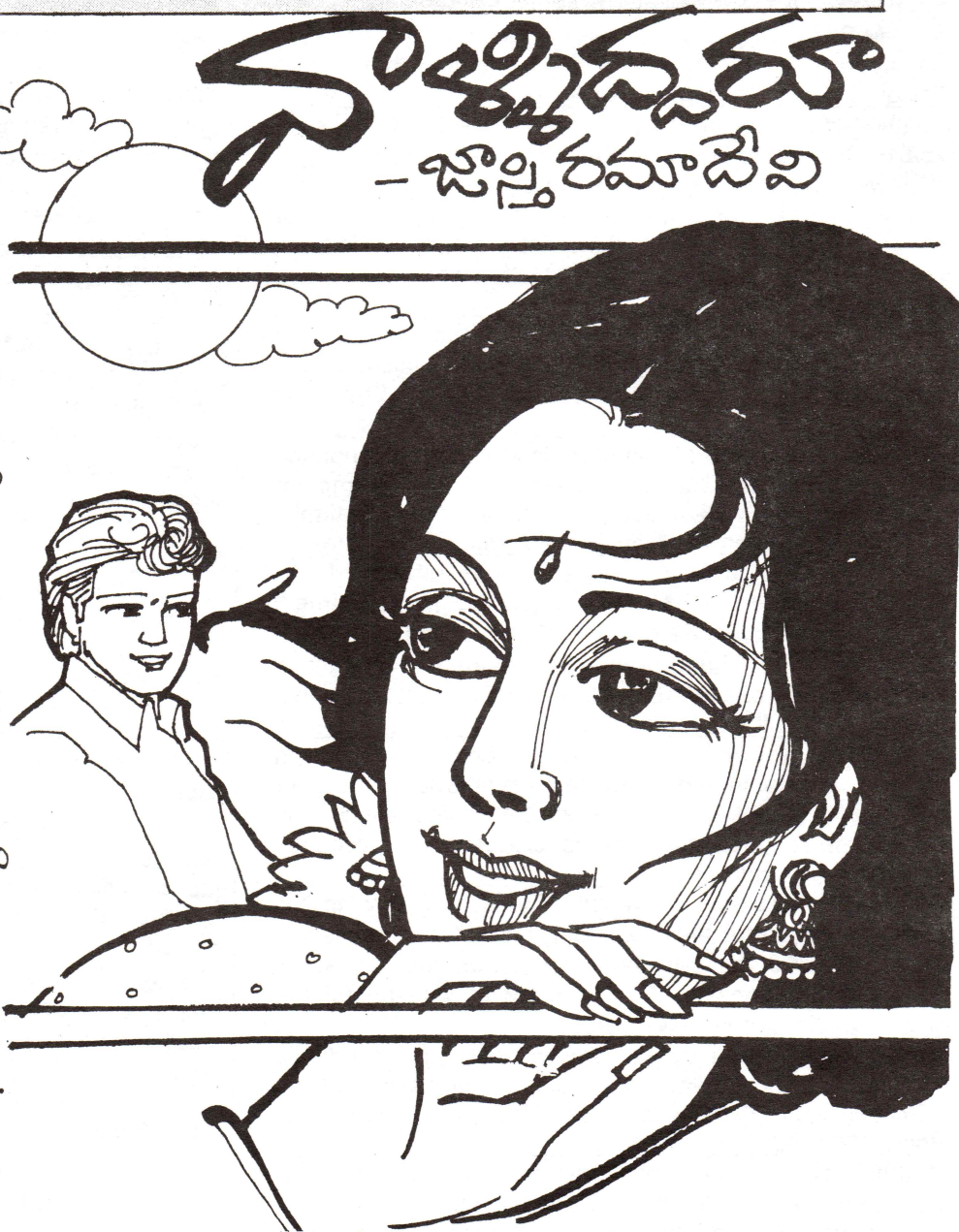
బయటంతా వెన్నెల వాన. ఆ రైల్లోంచి దూకేసి 'ఆమె' చేయి పట్టుకుని అలా వెన్నెల్లో తడిసి ముద్దయిపోతూ, నేలానింగీ కలుస్తున్న చోటికి పరుగులు తీయాలని వుంది అతనికి. ఆమె జడలోంచి జాజులవాసన, ఆమె శరీరపు పరిమళాన్ని కూడా కలుపుకొని మరీ తేలి వస్తోంది అతని దగ్గరకు. అతని మనసు కూడా వుయ్యాలలాగుతోంది శరీరంతో పాటు.

ఆమె చూస్తోనే వుంది బయటికి.

పైన 'దీపాల్లా' వెలుగుతోన్న నక్షత్రాలు-దూరంగా, చాలా దూరంగా 'నక్షత్రాల్లా' మినుకు మినుకుమంటో కనిస్తోన్న దీపాల వరుసలా - ఆ అందాల్ని ఆమె కళ్ళనిండా నింపుకుంటోంది. కిటికీలోంచి చెంపల్ని తాకుతోన్న చల్లగాలి అతడి స్వర్ణలా గిలిగింతలు పెడుతోంది. ఎర్రని సూర్యుణ్ణి తాకేందుకు ప్రయత్నిస్తోన్న మబ్బుల్లా ఆమె నుదుటిపై ఎర్రని బొట్టుని తాకేందుకు అల్లరిగా పరుచుకుంటున్నాయి గాలికి రేగుతున్న ముంగురులు. అతని చూపులా వుంది బయట వెన్నెల. అతని తాల్చాకా పూహల్తో ఆమె దేహంలో సన్నని 'పులకరింత'.

అతడిని చూడాలనించి అలవోకగా కళ్ళెత్తింది. అతను తనవేపే చూస్తున్నాడు-దెబ్బలాడడం కూడా ఇష్టంలేనట్లు. ప్రక్కన కూర్చుంటే ముఖం పూర్తిగా కనిపించడం బెంగతో ఎదురు సీట్లో కూర్చున్నాడు. "కళ్ళెత్తే సాలు, కనకాపీసాలు" అన్నాడు నవ్వుతో ఆమె విడియంగా తలవ్రాచింది. వారిపోయిన ఆమె కనుద్వేలపై పెదవులాస్తూనే వెలికిరికిని అతడు బలవంతాన నిగ్గహించుకున్నాడు.

సిగ్గుతో ఎర్రబడిన చెంపల్లో కెంపులు-ఎర్రని పెదవులపై పగడాలు-తళతళలాడే ఆ కళ్ళల్లో నీలాలు-నవ్వున

వుడు వారికిపోయే ముత్యాలు-బంగారు తీగలాంటి శరీరం-దేవుడు తనకోసమే శ్రద్ధగా తయారుచేసిన అద్భుతమైన అభరణంలా వుంది ఆమె.

"ఇంకా కాస్తేవు పడుకోరాదూ?" అన్నాడు తను. కూర్చుని కూర్చుని ఆమె తీగ నడుమెక్కడ నొప్పివుడు తుందో అని దిగులుగా వుందతనికి. ఆమె తల వూపింది అంగీకారంగా. అతను లేచి ఆమె కోసం ప్రక్కపరిచేడు-"మహారాణి"కోసం హంసతూచికా తల్లం సిద్ధం చేస్తున్నంత తడేకంగా, శ్రద్ధగా. ఆమెకి గర్వంగా, సంతోషంగా, సిగ్గుగా వుంది అతను తనమీద చూపేస్తోన్న శ్రద్ధకి. "మీరు కూడ పడుకోండి" అన్నదామె మృదువుగా-అతను పరిచిన ప్రక్కమీద కూర్చుంటూ. "ఏమిటీ, ఇక్కడే?" ఆశ్చర్యపోయేడు. ఆమె కంగారు పడింది.

"అంత బావుండదేమో? ఈ ఒక్క రాత్రికీ చోర్చుకో దియక" అతని కళ్ళలో అల్లరి - పెదవులపై కొంటనవ్వు.

ఆమె పూచిన మందారమైంది సిగ్గుతో. కళ్ళెత్తి అతని వేపు కోపంగా చూడబోయింది. సాధ్యం కాలేదు. అతను ముద్దిస్తున్నట్లు సంకెతమందించేడు తన ప్రక్కమీద పడుకోంటూ.

ఆమె మనోహరంగా నవ్వుతూ-స్వీకరించినట్లు కళ్ళు దెబ్బపడించింది.

ఇద్దరికీ నిద్ర రావడంలేదు. కళ్ళనిండా తీయలియ్యని కలలు-ఒంటినిండా వరుసపు అలలు.

నిద్ర ఎలా వస్తుంది?

వాళ్ళిద్దరూ నూతన 'వధూవరులు'. మూడురోజుల క్రిందటే వివాహమైంది. కొత్త కోర్కెలు, కొత్త రుచులు. కొత్త అనుభవాలు - ఇద్దరినీ నిలవనీయడంలేదు.

'తిరుపతి' వైన దర్శనానికి వెళ్తున్నారు. అదే 'హనీ మూన్' కూడ.

అతను 'రామకృష్ణ'. ఆమె 'శమంత'.

ఇద్దరి మధ్యా ఎడతెగని పూసులు-కమ్మల బాసలు. కాలమే తెలియడంలేదు. వాళ్ళిద్దరూ - యవ్వనపు

జ్వాలలో రగుల్తోన్న యువతీ యువకులు.
వాళ్ళకిష్టదు 'జీవితం' అంటే "మూడు ముద్దలూ-
ఆరు కౌగిలింతులూను".

* * * * *

"ఏమండీ, కాస్త ఈ కిటికీ అద్దం దించెయ్యండి.
పాపకీ మరీ చల్లగాలి తగుల్తోంది" ఆమె పాపాయి
చుట్టూ వెచ్చగా దుప్పటి కప్పతూ చెప్పింది.
అతను వాడిలోనే నిద్రపోయిన బాబుని జాగ్రత్తగా
తీసి ప్రక్కమీద పడుకోబెట్టేడు. నిద్రాభంగం కాకుండా.
తరువాత లేచి కిటికీ అద్దం క్రిందికి దింపేడు.
"పిల్లలు నిద్రపోయేరుగా? నువ్వు కూడా కొంచెం తిన
కూడదూ?" అతను భార్యతో అన్నాడు ఆహ్వాయంగా.
"మీరు తినలేదుగా? ఇద్దరం తినేద్దాం రండి. మళ్ళీ
ఈ పిల్ల రాక్షసి లేచిందంటే ఇంక అంతే సంగతులు"
ఆమె మురిపెంగా నిద్రపోతున్న పాపకీని చూస్తూ
చెప్పింది.
"నా కూతుర్ని అలా అనడానికి నీకు నోరెలా వస్తోందో?
అది బంగారు తల్లి. ఇక మీదట దాన్నెవ్వడూ అలా
అనకు" అతను చిరుకోపంతో మందలించేడు భార్యని.
అతడి చూపంతా 'పాపపైనే, రబ్బరు బొమ్మలా ఎంత
ముద్దగా వుందో? అందుకే పాపాయి పేరు 'వెన్నెల'
అని పెట్టుకున్నాడు తను. చూడగా చూడగా తన
'దిప్టి' తగులుతుందేమో-చూపు త్రిప్పుకున్నాడు.
"అమ్మా" బాబు నిద్రలోనే కదిలేడు. ఆమె గబాలున
లేచి బాబు ప్రక్కన కూర్చుని మృదువుగా జోకొట్టింది.
బాబామెకీ ప్రాణం.
'ఆమె'కి అలసటగా వుంది. చెంపలపైని లేతదనం
కరిగిపోతోంది. ఆమె తీగ నడుపు కొంచెం లావె
క్కింది. ఆమెలోని 'అమ్మతనం' ఆమెకి పూర్ణపు
అందాన్నిస్తోంది.
'అతను' కొంచెం పెద్దవాడయ్యేడు. కళ్ళలో 'తండ్రి'
అయిన గర్వం. అమ్మనైన ఆర్థాంగి, జీవితాంతా సంద
డితో నింపేస్తూ ఇద్దరు చిట్టి దేవుళ్ళు-ఇంకేం కావాలి?
అసలీ పిల్లలు లేకముందు తామిద్దరూ ఎలా గడిపే
రోని అతనికిష్టదు ఆశ్చర్యం. ఏళ్ళ రాకకోసం ఎనిమిదేళ్ళు
నిరీక్షించాల్సి వచ్చింది తామిద్దరూ. ఎన్ని వైద్యులు,
ఎన్నెన్ని మొక్కబడులు, ఎంత మానసిక వేదన? ఎలా
గ్రేతేనే? చివరికి ఏ దేవుడో తమని కరుణించేడు.
ఇంత వెలుగునీ, సంతోషాన్ని నింపేడు జీవితాల్లో. ఈ
దిడ్డలిద్దరినీ అరచేతిలో పువ్వుల్లా పెంపాలి. ఏళ్ళకి ఏ
రోటూ రానివ్వకూడదు జీవితంలో - ఎంత కష్టమైనా
సరే - వాళ్ళ కంట నీరు రానివ్వకూడదు.
'అతను' అలోచిస్తున్నాడు. హఠాత్తుగా కూర్చున్నచోట
చల్లగా, తడిగా అనిపించింది. అతని రోకంలలోకి వచ్చేడు.
"మీ వెన్నెల, పాపం వర్షం కురిపించినట్లుంది" ఆమె
నవ్వుతూ పాప పక్కబట్టలు మార్చడానికి లేచింది.
అతను కూడా నవ్వేడు. భార్యకి సాయం చేసేడు
పక్క మార్చడంలో.
పాపాయిని పడుకోబెట్టి ఆమె వాళ్ళిద్దరికీ టిఫిన్ సర్దింది
స్టేట్లో. తిన్నాక ఆమె పాప ప్రక్కన చోటు చేసుకుంది
నెమ్మదిగా. అతను బాబు ప్రక్కన చొరిగిడు జాగ్రత్తగా.
వాళ్ళిద్దరూ - అతను 'రామకృష్ణ', ఆమె 'శమంత'.
వాళ్ళిద్దరు 'తిరుపతి' వెళ్తున్నారు - బాబుకీ జుట్టు
తీయించడానికి, పాపాయికి చెవులు కుట్టించడానికి.
ఇద్దరికీ నిద్ర రావడంలేదు. పిల్లలకోసం ఏమేం
చెయ్యాలి, వాళ్ళని ఏం చదివించాలి ... ఇలా
ఎన్నో, ఎన్నెన్నో కబుర్లు - కాలమే తెలియడంలేదు.
ఇదరి అలోచనలు, ఆశలు అన్నీ 'పిల్లలే'

వాళ్ళిద్దరూ ఇష్టమే 'తల్లి - తండ్రి'.
వాళ్ళకిష్టమే 'జీవితం' అంటే "మూడు బోసే నవ్వులు-
ఆరు తప్పటడుగులూ"ను.

* * * * *

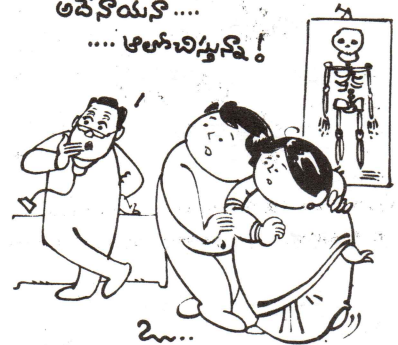
"ఏమండీ, ఈ మళ్లర్ చెవులచుట్టూ కప్పకోండి. చలి
గాలి తగిలితే మీకు పూపిరి పీల్చుకోవడం. కష్టమవు
తుంది మళ్ళీ" ఆమె వెరుబుట్టలో పైన పెట్టిన
మళ్లర్ తీసి ఆయనకి అందించింది.
"వచ్చే ప్లేషన్ రైలు ఓ అరగంట ఆగుతుంది. అక్కడ
తినడానికి ఏమైనా తీసుకుందాం. లేకుంటే ఆ తర్వాత
తినేందుకేమీ దొరక్క ఇబ్బంది వదాల్సి వస్తుంది"
ఆయన మళ్లర్ తలకి చుట్టుకొంటూ చెప్పేడు.
"కనీసం దారిలో తినడానికింత టిఫిన్ నా చేసిచ్చింది
కాదు కోడలు. ఆ అమ్మాయికి మనల్ని చూస్తేనే
చిరాకు, ఎందుకో మరి" ఆమెకి కళ్ళలో నీళ్ళుబికి
చొచ్చేయి తల్చుకుంటుంటే.
"పూరుకోవోయ్. అవన్నీ తల్చుకుంటూ కూర్చుంటే
బ్రతకలేం. ఈ కాలంలో తల్లితండ్రులు అరటిచెట్ల
వంటవాళ్ళు. గెల కోసుకోగానే చెట్టుని నరికేసినట్లు
అవసరం తీరిపోగానే తల్లిదండ్రులు పిల్లలకి వసికొని
వాళ్ళయిపోతారు. కాలం అలా వుంది. నలుగురితో
పాటి మనమూను" ఆయన గొంతులో ఓధార్లు వున్నా,
గుండెలోని విషాదం ఆమెకి తెలియకపోతే కదా?
కొద్దూ-కోడలే కాదు. "ఆడపిల్లలకి అల్లుళ్ళ సమాన
హక్కులు" అంటూ ఉపన్యాసాలిచ్చే రూతురు-అ
ల్లుడూ, బరువు బాధ్యతలు భుజాన వేసుకోవడం
అన్వేషికి "తల్లిదండ్రులు కొడుకు దగ్గరుండటం
మర్యాద"న్న పాత ధర్మం వేపు పరుగెత్తేరు.
కాలం ఆమె చెంపలపై ముడుతలుగా, అనుభవాలు
ఆమె కళ్ళకింద వారలుగా మిగిలిపోయినయ్యే. ఆమె
ఇష్టమే వాడిపోయిన 'తమలపాకు'లా వుంది. ఆమె
కళ్ళలో 'తళ తళ' లేదు. 'తడి తడి' తప్ప.
గుండెలమీద వేసుకుని అల్లారుముద్దగా పెంచుకున్న
పిల్లలిద్దరూ ఈరోజు ఆ గుండెలమీదే తన్నేసి "ఇంక
మాకు మీరు వాడు" అన్నట్లు ప్రవర్తించడం ఆమె
తట్టుకోలేకపోతున్నది.
ఆమె 'ప్రే' కాబట్టి నిస్సంకోచంగా, మనసు తీరా
దుఃఖించగలుగుతోంది. ఆమె 'అమ్మ' కాబట్టి ఇప్పటికీ
దిడ్డలి నిందించలేకపోతోంది.
ఆయనలో పూర్తి పుధ్ధావృత్తి వాయలు, జీవితం
తాలూకూ అలసట. ముఖంలో గాంభీర్యం కన్నీటిన్నా-
గుండెలో అలజడి చెవులున్న (ఆమె) మనసుకి
విస్తోన్నే వుంది. ఈ పరిస్థితి ఆయన కూడా ముందు
పూహించుకున్నదేమీ కాదు. అందుచల్ల ఆయనకి
మింగుడుపడటంలేదు.
ఈ సమస్యని అధిగమించే ప్రయత్నంలో వున్నారు
వాళ్ళిద్దరూ. సమస్య కేవలం ఆర్థికమైనది కాకపోవచ్చు.
అంతకన్నా ముఖ్యంగా ఆత్మీయత, ఆదరణమీ.
ఆయన తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని ఆమెకి చెప్పి, ఆమెని
వొప్పించడం కొంచెం కష్టమే అయింది ఆయనకి.
అయినా, చివరికి ఆయన చెప్పిన మార్గమే ఉత్తమమై
నదిగా అంగీకరించక తప్పలేదు ఆమెకి.
వాళ్ళిద్దరూ - అప్పును వాళ్ళిద్దరే.
ఆయన - 'రామకృష్ణ', ఆమె 'శమంత'.
వాళ్ళిద్దరు వెళ్తోంది కూడా 'తిరుపతి'కే. స్నేహితుడి
ద్వారా దొరికింది ఆ అనకాశం. అక్కడున్న 'అనాధ
శరణాలయం'లో ఉచితంగా సేవలందించేందుకు, తమ

సముద్ర ఘోష

ఉవ్వెత్తున లేస్తున్న
కెరటాల సవ్వడి వింటున్న,
మదిలో చేరి చేసిన
అల్లరులలో తలుస్తున్న,
క్షణికానందం పొందుతున్న
ముసి ముసి నవ్వుకుంటున్న,
మల్లెకు తెలుసు తను
బ్రతికేడి ఒక్క రాత్రేనని
కెరటానికి తెలుసు ఎంత
ఎత్తున ఎగిరిన ఆకాశాన్ని
అందుకోలేనని. అయినా
మల్లె ఇస్తుంది కమ్మని వాసన
కెరటాలు ఇస్తాయి మనోపుల్లాసం
మమ్మల్ని చూడగానే
పలుకరించేవు కుశలమేనా? అని
అనందాన్ని పంచుకొనేవు
మేం ఇంటికి వెళ్లేవో
దీనపు చూపులు విసిరేవు
నన్ను ఒంటిగ మిగల్చుకు
ఓ నేస్తమా తోడుండమని.

దూపాటి శేషకుమారా చార్యులు
Sarapaka, AP

శారీరకంశాశ్చ నేషస్మిన్-
హృదయకంశాశ్చ- ఏహిమ్.
అనేనోయన్....
.... ఆహాచిష్టన్!

శేషజీవితం తమలాంటి అనాధల మధ్య ఆత్మీయతని
పంచుకొంటూ గడిపేందుకు వెళ్తున్నారు.
ఇద్దరూ తమ బాధల్ని మరచి 'శరణాలయం' కబుర్లలో
పడ్డారు. రోకంలో దీనులకి, గాధలకి, బాధలకి ఏం
తక్కున? వాళ్ళకి కాలమే తెలియడంలేదు.
ప్రాధునాలుతోన్న ఈ వయసులో వొకరి నిజమైన
తోడు-నీడగా, ఆత్మీయత, అనురాగం, స్నేహం వొక
రికొకరు అందించుకుంటూ-
వాళ్ళిద్దరూ-ఇష్టమే "భార్యాభర్తలు".
వాళ్ళకిష్టమే 'జీవితం' అంటే "మూడు అనుభవాలు-
ఆరు పాతాలూను".

తెలుగు సాహిత్యమంటే, అమితమైన అభిమానం వున్న ఓ జంట, ఆ మధ్యన అలవోకగా కలుసుకొని, కాసిన్ని అటవెలదులూ, మరిన్ని తేటగీతులూ, పాడుకొంటూ కలిసి పోయిన వైనమిది. ఆ పైన వాళ్ళిద్దరూ పెళ్ళి చేసుకొని, అనురాగపుటుత్పలమాలలూ, అభిమానపు చంపకమాలలూ కూడా వేసేసుకొన్నారు, అయితే, వారిరువురూ, కొత్త కాపురంలోపడి, సాహిత్యం వైపు, చిన్న చూపు చూస్తున్నారేమోనని, మీకనుమానం వచ్చినట్లే నాకూ వచ్చి, అటు వెళ్ళి చూతును గదా, వారి దైనందిన జీవితంలో, అతగాడు మొదటి పాదం విరిస్తే, ఆమె రెండో పాదం విసురుతోంది, అతడు అలశ్యంగా ముందు కొస్తే, ఆమె కొంచెం ముందుగానే అందుకొంటోంది - అతడు గట్టిగా పగిల్లిస్తే, ఆమె ఘాటుగా, సమాధానం చెబుతోంది - యిదీ వరస. అయినా, ఛందోబద్ధంగా వాదులాడుకొంటున్నా, వారి సరస సాహితీ సమర వివ్యాస రహస్యమూ, వలపు కవితా కదన మదన సారమూ, ఆ మనసుల లోని, ప్రేమానురాగాల వృత్తాలను గ్రహించ గలిగిన వారికే అవగతమౌతాయి.

వారి జీవన కవనారణ్యంలో -శార్దూల, మత్తేభాలకు- స్థానం లేదు, అంతా సరస రస సినమే ప్రవహిస్తోంది. -రగడ-ల గడబిడలు లేవు, అన్నీ సరళ తరళాలే. అతని ముత్యాల సరాలకి, ఆమె మత్తకోకిల లా పంచమ స్వరం ఆలపిస్తోంది, ఆమె మందాకాగ్రంత మైతే, అతడు మధ్యక్కరమైనాడు - ఆ అపర కిన్నెరసాని జీవన గమనానికి ఆసరా యిచ్చే బావ తానైనాడు. ఉడికింతలతో, ఊరింతలతో, మొదలైన ఆ చిలిపి కయ్యాలు, వారి కాపురంలో, కమ్మని కవ్వంతలై, ఆపై వినే వారికి, చూచే వారికి, రవ్వంత నవ్వంతలయ్యాయి కూడా. అప్పుడప్పుడు యతి మాట మరచినా, గతి తప్పనిదీ, సఖ్యత/మైత్రి చెడనిదీ అయినటువంటి ఆ అటవెలది కాపురం విశేషాలివి - అలకిస్తారా ??

(యీ క్రింది అటవెలదులలో, 1, 3 వ పాదాలలో, అతగాడు పగిల్లిస్తుంటే, 2, 4 పాదాలలో ఆమె సమాధానం చెబుతున్నట్లుగా చిత్రికరించే ప్రయత్నం/ప్రయోగం జరిగింది.)

కడుపు లోననాకు ఎలుకలు పరుగెత్తె,
ఏమి సేతు, నేను యేమి సేతు,
చేయరాద టిఫిను, చక్కటి డిన్నరు,
వల్లకాదు, నాకు వంట రాదు..

పెళ్ళి చేసుకొంటి, పరమాన్నమును కోరి,
పెళ్ళమన్న, వంట మనిషి కాదు,
ఇంటి పనులు చేయుటిల్లాలి ధర్మమే,
బాధ్యతుంది మనకు, నగము, నగము..

కట్టుకొనుటకేవి, యిస్తరి బట్టలు ??
బట్టలుతుకు కొనగ బద్దకమ్ము,
చేసి పెట్టవచ్చు సొమ్మేది పోదులే,
పెళ్ళమన్న చాకి మనిషి కాదు..

వతికి సేవ జేయ పరమార్థమున్నది,
గొడ్డు చాకిరికి మంచి పేరు,
చక్కడిద్దనిల్లు, చాకిరీ యెట్లాను ??
పంచుకొనెద మిప్పుడు, పనులు మనము..

మేము సిద్ధమైతిమటులనే కానిమ్ము,
మమ్ము, యింక మీద,మరువ వలదు,
యింటి శుభ్రతందు, సాహాయమిత్తును,
చెత్త బయట పోయు, పనియు మీదె..

వంట పనులు నీవి, వంటిల్లు నీదిలే,
అంట గిన్నెలకును, రాజు తమరె,
వండి పెట్ట గలవ ? వాయిదావద్దతిని ??
కూర తరిగి పెట్టు, దొరలు మీరు..

మాపు బట్టలకును, మహారాణి నీవెలే,
వక్క బట్టలెత్తు ప్రభువు మీరు,
తీసికొనుము నీవు వాషింగు, డ్రైయింగు,
ఇస్తీరిని మీకెవ్వరిని యిస్తీ..

బయట తిండి మాట మరువంగవలయునో,
పాచి నోట కాఫి, యడుగ రాదు,
యిల్లు చేరగానె, యికిలింపగా వలదు,
అలసి, సొలసి, అనలు నణుగ వలదు..

నీదు బాబు తప్పు, నీన్నెల, అనవలె ?
అమ్మ, బాబు యనుట, తప్పు తప్పు,
తప్పు ఒప్పు లెక్క, తేలేది కాదులే,
తెప్పరిల్లి, నిజము తెలియ గలరు..

కోరి చేసుకొంటినింకేమి జేతును ??
 కొత్త ముచ్చటందు, మోసపోతి,
 మాటకెదురుమాట, నాకేటి, నువుపోటి ??
 తలచుకొంటి, నేను గెలుతు నంటి..

పెళ్ళి నాటి మాట మరచిసివో యేమో,
 అలుక లిరువురకును, సహజమాయె,
 పెదవి విరిచి మూతి ముడుచుకొందువేల :
 నాటి సరసమిప్పుడు విరస మాయె..

ఇంతి ముద్దబంతి, యిటు చూడు చామంతి,
 వలదు నాకు మీరెముడుచుకొండి,
 వలపు నాడు తెలువవెడికి నే తిచ్చితి,
 ఊరడింపు మాటలింక చాలు..

రోసమొచ్చి, హెచ్చె రుసరుస వినవిన,
 ఈనడింపు మాట లేల రాతె ??
 కలహ మేల నఖియ వలపు నయ్యాకులో,
 కాళ్ళ బేరమింక బాగు బాగు..

పద్య పాదములతో, కవ్వించి, నవ్వించి,
 చందమునకు, డెందమప్పగించి,
 చక్కని గతి చూపి, చీకాకు పోగొట్టి,
 పలుకరించ వలయు, పదములల్లి..

పంచదార చిందు తీయని పొనలు,
 తేనె ధార వంటి తెలుగు సొత్తు,
 మంచి భావమున్న మధురాక్షరపు మాల,
 యెంచి చూడ, హోయినించు మనము..

జీవితాన కలపు చందోపసంగతులు,
 తరచి చూడ తెలియు, జతులు, గతులు,
 మనసు దోచినట్టి, మందకాంతపు నీవు,
 ప్రేమ మీరజగతి, తేట గీతి..

ఉత్పలంపు మాల నీకిదియె వేతును,
 చంపకమ్ములిత్తు నింపు గాను,
 రస రాజ్యమేలుదము, సీన సీమలన్,
 అందముంది ధరణి, కంద శ్రేణి..

నిన్ను గాక, నేను, యింకేరీ నుడికింతు ??
 తగును మీకు నాకు, సరిగ సరిగ,
 ఆట వెలది యందు, మాటలు రువ్వకో,
 పాట పద్య మందు, దీటు నేను..

ఆటలింక చాలు, సహధర్మ చారిణి !
 కవిత చెప్ప వలెన ? కవన నఖుడ ??
 తీరికెన వేళ, తిరిగి చూతము లెమ్ము,
 యితర గతుల సాగు వృత్తములను..

తొల్లినాటి ప్రేమ, తొలకరి పులకింత,
 మరువ రాదు మనము మనసు నందు,
 అల్లి బిల్లి కథలు, అలనాటి అల్లర్లు,
 తలచు కొనెద మిప్పుడు, తరచి తరచి..

మెచ్చుకోరె జనులు, ముచ్చటగ మనలను,
 పచ్చనైన, మనదు జీవనమ్ము,
 యుల్లములను గెలిచి, చల్లంగ యుండము,
 కవన సీమ మనదు కాపురమ్ము..

కలసి యున్న వేళ, కయ్యాల విందులు,
 ఒకరి విడిచి నొకరు యుండ లేరు,
 తోన దాచి వగలు, పైపెకి చిందులు,
 చూపు చుండు రిలను, ఆలు మగలు..

ఆటవెలది జంట అందాల పొందిక,
 యింట వెలుగు నింపు, కంటి కింపు,

చక్కనైన తెలుగు సంస్కృతికె మెరుగు,
 సంప్రదాయమునకు స్వాతి చినుకు..

అతిథి దేవు లార ! ఆకర్షదించరే !!

యిట్టి జితను చూచి, సంతసించి,
 పీరి వలపు హెచ్చి, కలకాలముండగా,
 వరములిచ్చి, దీవెనలను యిచ్చి..

మంచి గతియు కోరి, యతిమైత్రి మరచితి,
 చంద హీనమంచు చెరగవలదు,
 గణములమర జేస్తే, యెగ్గొట్టి, దిగ్గొట్టి,
 సారమెంచి, తప్పులెన్న తగదు !

మనము నందగింప, మంచి ప్రేరణ తోడ,
 నవ్వులిస్తే, హాస్య రచన చేస్తే,
 మెచ్చిరేని తలపునుంచుడి చాలును,
 సరస హృదయులార, మిత్యలార !!

FOR SALE BY OWNER

East Brunswick NJ
 2-level Townhouse in
 voted for best schools in NJ
 close bus to NYC (40 min commute)
 Prestigious Society Hills location
 2-bedroom, 1 1/2 bath
 central air, fully carpeted
 All appliances included
 Swimming pool, Tennis facilities
 Road end unit , like regular house

best investment property
 low taxes(\$2300), 14years old unit
 fetching \$1050 rent
 reduced for quick sale \$89k (firm)
 Call owner (908)-390-4036

ఫాషన్

-ఓగేటి ఇందిరాదేవి, Hyderabad A.P.

రెండువేల ముప్పైయ్యవ సంవత్సరం...రాజధాని నగరంలో పురావస్తుశాఖ ప్రదర్శనలు జరుగుతున్నాయి.

శుభద మనవరాలు షోబాని తీసుకుని ఆ ఎగ్జిబిషన్ కి వెళ్ళింది. ఆ అమ్మాయిని వప్పించటానికి తాతలు దిగొచ్చారు శుభదకి.

ఈ ముసలమ్మ చాదస్తానికి చస్తున్నాను. ఇప్పుడా ఎగ్జిబిషన్ కి వెళ్ళకపోతే ఏం కొంపలు మునిగిపోతాయిట? అని విసుక్కుంటుంటే తల్లి వాసంతి నచ్చచెప్పి పంపించింది.

యథాస్థకారంగా షోర్ట్ వేసుకుని పైన చిన్న బనీనులాంటి టీషర్ట్ వేసుకుని ఎర్ర రంగువేసుకున్న బాబీడే హెయిర్ మొహమంతా పడేట్టు దువ్వెనతో సరిచేసుకుని ఎత్తు మడమల చెప్పులు వేసుకుని జయల్లేరింది షోబా. నడుముకి వెడ్డల్సాటి బెల్టు పెట్టుకుంది.

'గాజులు వేసుకోకపోతే పోయీవు, చిన్నచుక్కలా బొట్టయినా పెట్టుకోకపోయావా?' అన్నది శుభద.

'ఛ మొహమ్మీద అట్లా పిచ్చి పిచ్చి రంగులు అతికించుకోవటం ఛండాలుంగా వుంటుంది. అమ్మమ్మా! నీకేం తెలీదు నవ్వు పాతశతాబ్దం మనిషివి. ఈ షోబా ఇరవయ్యోకటి శతాబ్దంలో వుంది-అదే పుట్టింది.'

'షోబా షోబా అంటుంటే వినలేకపోతున్నానే తల్లీ! చక్కగా శోభ అనే పేరు పెట్టుకుని అవికారపు ఉచ్చారణేమిటే. 'భాధపడింది అమ్మమ్మా.

'నీకీ పిచ్చి పేరు పెట్టింది చాలక ఇంకెలాగో అనమంటావ్, నా పేరు చూసి నవ్వుతునారసలే సీయారల్, నెగూబా, షుష్కోలు.' విసుక్కుంది షోబా.

ఎలాగో ఇద్దరూ సమాధానపడి ఎగ్జిబిషన్ కి బయలుదేరారు.

....అక్కడ

ఒకచోట ఆకుపచ్చ పరికిణీ దాని మీద ఎర్రని ఒణీ, జాకెట్లూ కట్టిన బొమ్మ వుంది.

'అరె అమ్మమ్మా! ఇదేమిటీ బుట్టబొమ్మ అంటుంటావు ఇదేనా? గంపెడు గుడ్డలతో బలేగా వుందే, పాపం ఎట్లా మోస్తుందో ఇవ్వీ. అరె నడుముకిదేమిటీ? ఆ చెవులకి చేతులకి కాళ్ళకి జడలో అవన్నీ సొమ్ములే...ఎర్నాయనో జడేసుకోవటమే బోర్, పైగా అన్నీ సొమ్ములు ఎంతబరువో గాడ్!' అని విస్తుపోయింది షోబా.

'అది బుట్టబొమ్మ కాదు శోబా! మా చిన్నప్పుడు ఇలాంటి బట్టలేసుకునే వాళ్ళం. అనుకుంటున్నారూ గాని మీ బట్టల కంటే తేలికేలే వడ్డాణం నడును పెరక్కండూ చూస్తుంది. వంకీలు చేతులు లావుకాకుండా కావాడుతుంది. పద పద మనం తర్వాత వాదించుకుందాం. ఆపక్క షోకేసులో ఇంకో బొమ్మ వుంది చూద్దాం.' అంటూ దారి తీసింది శుభద.

ఆ షోకేసులో తొమ్మిది గజాల చీర కాసె పోసి కట్టుకుని కొప్పు పెట్టుకున్న బొమ్మ వుంది.

'వాట్ ఇదేమిటీ అమ్మమ్మా! ఈ వంత మనిషి ఇలావుంది' ఆశ్చర్యపోయింది షోబా.

శుభద కూడా నవ్వింది. 'నేను కూడా ఈ రకం వేషధారణ నేనూ సరిగ్గా ఎరగను. బాగా చిన్నప్పుడు మా పెద్దనాయనమ్మ ఇట్లాగే చీరకట్టుకునేది. అదిగో

ఈ బొమ్మకున్నట్లే పసుపు రాసుకున్న కాళ్ళకి గొళ్లెపు గొలుసులు పట్టాలు, మెళ్ళో జిగినీ ముక్కుకి నత్తు ఎర్రరాళ్ళ కమ్మలు ఇలాగే వుండేది. అప్పుడు లోపలి లంగాలు లేవుగా ఇట్లా బట్టకట్టుకుంటే ఒళ్ళంతా కవర్ అయ్యేది. అవి కూడా చేనేత చీరలా, పట్టు చీరలానూ.'

'ఏమిటో అమ్మమ్మా అయోమయంగా వుంది. జుట్టంతా కుడివైపుకు లాగి జుట్టులో దూర్చారు. నూనె రాసి మధ్యపాపిడి తీసి కిందకి నున్నగా దువ్వి...వ్వి..'

దాన్ని కొప్పు అంటారు శోభా. మా అమ్మ చెప్పండేది తెలుగులో శ్రీనాథుడనే కవి వుండేవాడట. 'ముడువంగనేర్తురు మూల దాపటికిరా చిక్కుర బంధంబులీగ జేరువార' అని స్త్రీ ని వర్ణించాడట. నూనెరాసి నున్నగా దువ్వి కొప్పు పెట్టుకుంటే ఆ నునుపుదనానికి ఈగవాలినా నిలవలేక జారిపోయేదిట. నున్నగా అప్పుడట్లా ఫాషను, ఇప్పుడు నీలా చక్కటి జుట్టును కత్తిరించుకుని ఎర్ర రంగువేసుకుని పిచ్చిగా పీక్స్ వటం ఫాషను.'

'అమ్మమ్మా' గునిసింది శోభ.

'సర్లే నిన్ను కాదులే, ఇంకోబొమ్మ చూద్దాం పద.' అనునయంగా మనవరాలి చెయ్యి పట్టుకుంది శుభద ఆసరాకోసం అన్నట్టు.

ఇద్దరూ ఇంకో బొమ్మ దగ్గర ఆగారు. ఆ బొమ్మ కాస్త పెట్టి చేతుల జాకెట్ వేసుకుంది. మామూలు చీర కట్టు, సింధటికిశారీ, మోడరన్ స్టయిల్లో ముడి, ఒక చేతికి వాచీ ఇంకో చేతికి ఒక్కటే బంగారు గాజు, కాళ్ళకి చెప్పులు, మెళ్ళో గొలుసు.

'అమ్మమ్మా! ఇది ఈ డ్రెస్సు నాక్కొంచెం తెలుసు ఔనా' అంది షోబా.

'ఔను దీన్ని గూడకట్టు అంటారు. లోపల లంగా కట్టుకుని పైన సింధటిక్ చీర కట్టారు చూడు. జాకెట్ కిందుగా బ్రా వుంది గమనించావా? ఇదివరకు వాళ్ళు ఈ బ్రా లేకపోతే అసహ్యం కదూ' అన్నది శుభద.

'ఆ ఔనాను అమ్మయ్య కస్త చూడొచ్చా ఈ బొమ్మని బ్రా లకపోతే అసహ్యం కదూ' అన్నది షోబా.

శుభద నవ్వింది. 'మా కాలం వుద్యోగినులు ఫాషను ఈ డ్రెస్సు. అప్పుడప్పుడు మంచి మంచి కాటన్ చీరలు కూడా కట్టేవాళ్ళం అనుకో.'

'ఔను అమ్మ కూడా అప్పుడప్పుడు కట్టుకుందిగా చీరలు' అంది షోబా. 'తెలుగువాళ్ళ సంస్కృతి గోదావరి పెన్నా కృష్ణలో కలిసిపోయింది గదా అని నిట్టూర్చింది శుభద.' ఇద్దరూ ఇంకో బొమ్మ దగ్గరెళ్ళారు.

పంజాబీ డ్రెస్ వేశారు బొమ్మకి. రెండు జడలు ఒక మోస్తరు ఎత్తు చెప్పులు కనపడి కనపడకుండా బొట్టు.

తర్వాత పాంటు, షర్టు వేసుకున్న బొమ్మ చూశారు. బొట్టు లేదు, పాపిడి మాయమైంది. గాజుల్లేవు. ఎత్తుమడమల బూట్లు.

ఇంకో బొమ్మ దగ్గరకి వెళ్ళారు. . హాట్ పాంట్ పైన బనీను ఎర్రరంగు జుట్టు చిందరవందరగా రేగి వుంది. పెదవులకి లిప్ స్టిక్ కనురెప్పలకి మస్కారా చేయించుకున్న కనుబొమలు కత్తిరించుకుని, మొహానికి లైట్ మేకప్, నడుముకు ఇంత వెడల్పు బెల్టు..... చివరగా ఇంకో బొమ్మ ధర్మికొచ్చారు. అమ్మమ్మా మనవరాలు ఆ బొమ్మ నైటీ వేసుకుంది. బ్రా వేసుకుంది. లోపలి లంగా కట్టుకుంది.

వాటిపైన నైటీ. 'అమ్మయ్య ఈ చివరి బొమ్మలన్నీ నాకు అర్థమై పోయాయి అమ్మమ్మా పోయిగా చూడబుల్గా వున్నాయి' అంది షోబా.

శుభదకి తన ఆడబిడ్డ సలహా గుర్తొచ్చింది. 'ఛ ఛ ఏమిటోదినా! ఈ కోలంలో కూడా ఇట్లాంటి పాత డ్రెస్ వేసుకుంటావు? ఇంట్లో చీర కట్టుకోవటమేమిటీ ఛండాలంగా? పోయిగా గాలి తగిలేట్లు నైటీ వేసుకోరాదూ?' అనేదావిడ.

'ఏమిహోయమ్మా, లోపలి లంగా వేసుకుని బ్రా వేసుకుని పైన కదా నైటీ వేసుకోవాలి. పైనించి గొట్టంలా కొండాకచో పాంటీస్ కూడా వేసుకోవాల్సిమో కదా. ఈ గంతా బొంతా వేసుకుని పైన సిలిండరు పేపులో ఈ నైటీ వేసుకోవటం ఏం హోయి తల్లీ. చూసేవాళ్ళకి మన మీద గొప్ప గౌరవం కలుగుతుంది! అసలు ఈ దేశానికి అగ్గి అంటుకుంటే చటుక్కున లాగి పారేయ గలిగిన వస్త్రధారణ కావాలిటతెలుసా? చలిదేశం వాళ్ళకి ఒంటికి అంటుకునుండే వస్త్రధారణ కావాలిట. 'అనేది గాని తను ఆడబిడ్డ మాట వినేది కాదు ఈ ఒక్క విషయంలో.'

'ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నావు అమ్మమ్మా! అటువైపు పడ ఇంకొన్ని బొమ్మలున్నై చూసెళ్లాం 'అంటూ లాక్కెళ్ళింది షోబా.

పాతవాటిల్లో ఒక బొమ్మకి పంజాబీ డ్రెస్, ఒక బొమ్మకి గుజరాతి, ఒక బొమ్మకి మార్వాడి, కొన్ని బొమ్మలకి కేరళ, తమిళ, ఒరియా డ్రెస్సులు వేసి వున్నై. కాని మొత్తం మీద భారత దేశంలోని అన్ని ప్రాంతాల ప్రస్తుత డ్రెస్సు, షోబా వేసుకున్నటువంటిదే.

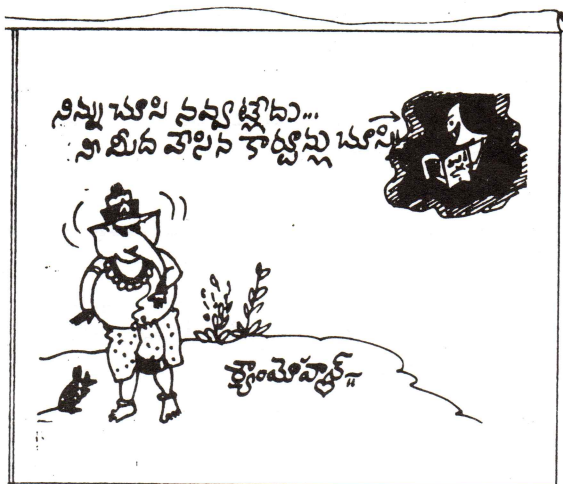
'ఆహా ఏం జాతీయ సమ్మెక్కత. ఒహో ఏం జాతీయ సమ్మెక్కత మనసులోనే గుండెలు బాదుకుంది శుభద.'

నాగరిక స్త్రీలు సాధించిన ప్రగతికి షోబా కూడా మురిసిపోయి కొత్త డ్రెస్సులన్నీ చూసింది. ఎంత తక్కువ బట్టతో వాటిని కుట్టించుకో వచ్చో అని మరింత మురిసిపోతూ అనుకుంది.

ఇంతలో బిలబిల్లాడుతూ ఇతర దేశస్థులు కొందరు ఆ ఎగ్జిబిట్ షనుకి వచ్చారు.. వాళ్ళంతా ఒంటినిండా చీరలు కట్టుకున్నారు. నిండుగా జాకెట్ వేసుకున్నారు, జడలు వేసుకున్నారు. జుట్టు పెంచుకుని ముడులు వేసుకున్నారు. యువతులు పరికిణి ఒణి వేసుకున్నారు.'

'కలా నిజమా 'అని విస్తుపోయింది శుభద. ఆ మాటే వాళ్ళ నడిగింది.

'మాకు ఇప్పుడు మీ డ్రెస్సులే ఫాషన్, చూడ్డానికి అందంగా వుంటాయి. మర్యాదగా వుంటాయి. కట్టుకుంటే హోయిగా వుంటాయి' అన్నారు వాళ్ళు.

వృక్ష విలాపం

తే||గీ|| అమ్మవై నిన్ను సుతుడుగా నమ్ముకొంటి
పాలు ద్రాగిన రొమ్మునే పట్టజూచు
నీచ భావాలు నీలోన నింపుకొన్న
నరుడ! నీ బుద్ధి మార్చుకో! నన్ను వదలు!

తే||గీ|| కమ్మగావీచు గాలి నా కొమ్మనుండి
వాన ననుజూచి మోహించి వచ్చు ధరకు
ఎండ నీ కంటకుండ, కూర్చుండ నీడ
నిచ్చి హర్షించు నీ తల్లి నేలుకొమ్ము!

తే||గీ|| పూలు కాయల నాకులను పొందినావు
అన్ని సౌఖ్యాలు నా నుండి యందుకొనుచు
చెట్లు నరుకగ నీకేల చేయ కదిలె
నన్ను రక్షించవేల ఓ కన్నకొడుక!

-మాడుగుల భాస్కరశర్మ
Hanmakonda, AP

CALL INDIA FOR 59¢ / MIN

ANYTIME 24 HRS. / DAY - 7 DAYS / WK.

Country	¢/minute	Country	¢/minute
Australia	49	Japan	59
Canada	29	Singapore	59
Hong Kong	59	UK	39
Bahamas	59	Norway	59
France	59	Switzerland	59

(Minimum Purchase \$100 & \$5
Processing fee = 170 Minutes to India)

No Activation Fees
No Added Surcharge
No Switching Present Carrier

No Monthly Fees
No Fine Print
No Minimum Usage Required

SEND YOUR CHECK OR MONEY ORDER TO:

U.S. Universal INC. 1-800-929-9996
N5152 Summit Drive Tel: 414-929-8696
Fond du Lac, WI 54935 Fax: 414-922-7024

Laxman Kailas, President

DOMESTIC LONG DISTANCE LOW RATE
CARDS ALSO AVAILABLE

ఆవాహన

(సీరియల్)

- ఆచార్య ముదిగొండ శివప్రసాద్

17

మాధవరావుకు కరెంట్ బ్రీక్ మెంట్ చేయించడానికి లక్ష్మి ససేమిరా ఒప్పుకోలేదు.

“నేను చావనైనా చస్తానుకాని నా మొగుణ్ణి పిచ్చానుపత్రిలో చేరనివ్వను” అని పెద్దగా ఏడ్చింది లక్ష్మి.

రామచంద్రరావు, కాత్యాయనీ, ఆనందరావు, వేణుగోపాలాచార్యులూ అంతా కలిసి ఆలోచించారు. వేణుగోపాలాచార్యులు మాధవరావును పరీక్షించి వచ్చి అన్నాడు - “నేను చాలా మంచి మంచి మందులు ఇస్తున్నాను. స్యయంగా మా ఇంటివద్ద ఆవుపెడతే చేసిన పిడకలతో శుద్ధిచేసి సువర్ణం కలిపిన మందులివి. అయినా పని చేయడం లేదు. మనిషి ఉలికులికి పడుతున్నాడు - హిస్టెరియా లక్షణాలు కన్పడుతున్నాయి. సరాలు బొత్తిగా స్వాధీనంలో లేవు. ఇలాగే మరికొన్ని రోజులు గడిస్తే ప్రమాదం”.

ఈమాటలు విని అంతా భయపడిపోయారు.

“అయితే ఏం చేయమంటారు ఆచార్యులవారూ? యాదగిరిచేత కరెంట్ బ్రీక్ మెంట్ చేయిద్దామా?” అని అడిగాడు రాం.

“అది ఇంగ్లీషు వైద్యం, నేను ఆయుర్వేద వైద్యుణ్ణి కాబట్టి అది మంచదనో, చెడ్డదనో ఏం చెప్పినా మీరు అపార్థం చేసుకునే అవకాశం వుంది. అయితే ఒకటి మాత్రం ఇంగ్లీషు వైద్యులే అంగీకరించారు - ఒకసారి కరెంట్ షాక్ ఇప్పిస్తే అది మనిషిలో నుంచి కొన్ని నెలల బలాన్ని గుంజివేస్తుంది” అన్నాడు వేణుగోపాలాచార్యులు.

“పోనీ స్థలం మారిస్తే?” అని అడిగాడు రాం.

“అదీ ప్రయోజనం లేదు - ఏ రాత్రికి రాత్లే రైల్వేపడి మాధవరావు వేయిస్తంభాల గుడికి వస్తాడు - ఈ అనారోగ్య పరిస్థితిలో అలా ప్రయాణం చేయడం ప్రాణానికి ప్రమాదం” అన్నాడు ఆచార్యులవారు. ఆనందరావు కొంచెంసేపు ఆలోచించి అన్నాడు కదా -

“మాధవరావు ఆకర్షణ మొత్తం కామసాని! ఆమె గుడిలో వుంది. గుడిలోని ఆ వ్యక్తి ఇప్పుడు మాధవరావు మనస్సులో ప్రవేశించింది. అందువల్ల ఈయన మనస్సులోని ఆ భ్రాంతిని తొలగించాలంటే గుడిలో ఈయనకు కన్నడే ఆ వ్యక్తిని కన్నడకుండా మనం చేయగలిగితే తక్షణం ప్రయోజనం కలుగవచ్చు”.

ఈ సలహా అందరికీ నచ్చింది.

అయితే గుడిలో కన్నడే వ్యక్తి స్వరూపం ఇలాంటిది అని నిర్ధారించడానికి వీలులేనప్పుడు, ఆ రూపం మాధవరావుకు కన్నడకుండా చేయడమెలా?

ఇదీ సమస్య!

“పోనీ ముదిగొండ జ్యాలాపతి లింగశాస్త్రిగారి వద్దకు రేపు వెళ్ళండి” సలహా ఇచ్చాడు వేణుగోపాలాచార్యులు.

“అలాగే! అన్నయ్యా! నన్ను తీసుకెళ్ళు ఆయన దగ్గరికి” అన్నది లక్ష్మి కంట తడిపెట్టుకొని.

“అక్కరలేదమ్మా! నేనున్నానుకదా! నేనే వెళ్ళి కనుక్కొని వస్తాను” అన్నాడు రామచంద్రరావు.

ఆ రోజు సాయంత్రమే రాం ముదిగొండ జ్యాలాపతి లింగశాస్త్రి గారింటికి బయలుదేరాడు. లక్ష్మి బజార్ లో బస్సుక్కి వరంగల్ మార్కెట్ దగ్గర దిగి, ఆకారపు నరసింగంగారి విశ్వేశ్వర దేవాలయందాకా నడిచివచ్చి ఎదురుగావున్న శ్రీకృష్ణ కాలనీకి వెళ్ళాడు. రామచంద్ర రావు. అక్కడే వుంది జ్యాలాపతి లింగశాస్త్రిగారి డాబా.

“ఎవరు కావాలండీ?” శాస్త్రిగారి కూతురు కాబోలు వచ్చి అడిగింది.

“శాస్త్రిగారున్నారా అమ్మయ్యా?”

“ఉన్నారండీ - పూజలో వున్నారు - ఓ పదినిమిషాలలో బయటికి వస్తారు. మీపేరేమిటి?”

“రామచంద్రరావు - కిషన్ పురా నుంచి వారితో మాట్లాడాలని వచ్చానని చెప్పమ్మా!”

“అలాగేనండీ” ఆ అమ్మాయి లోపలికి వెళ్ళింది.

కొంతసేపటికి జ్యాలాపతి లింగశాస్త్రిగారు పూజామందిరం నుండి ముందు వరండాలోకి వచ్చారు.

“త్ర్యంబకం యుజామహే

సుగంధిం పుష్టి వర్ధనం

ఉర్వారుక మివ బంధనాన్

మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్”

అని మృత్యుంజయ మంత్రం వల్లిస్తూ వచ్చారు.

రాం లేచి నిలబడ్డాడు.

“కూర్చోండి బాబూ” - అని జ్యాలాపతి లింగశాస్త్రిగారు రామచంద్రరావుకు ఎదురుగా బల్లమీద కూర్చున్నారు.

శాస్త్రిగారితో లోగడ పరిచయం లేదు రామచంద్రరావుకు.

మెడలో బంగారం పొదిగిన రుద్రాక్షల దండ, విభూతి రేఖలు, మధ్యలో కుంకుమ - పట్టుపంచ, చేతిలో తావళం.

రామచంద్రరావుతో మాట్లాడుతున్నా తావళాన్ని పంచె చెంగుచాడు చేసుకోని అలా తిప్పుతూనే వున్నారు శాస్త్రిగారు.

“నేను మీతో ఒక ముఖ్యమైన విషయం మాట్లాడుదామని వచ్చాను” అన్నాడు రాం.

“మీరు... రామచంద్రరావు గారు కదూ! ఆర్ట్స్ కాలేజీలో చరిత్ర పాఠాలు చెపుతుంటారు”.

“ఔను - నేను మీకు తెలుసా?”

“అఁ - అఁ ! మిమ్మల్ని చూచాను నేను రెండు మూడు సార్లు ఈ మార్కెట్ వద్దనే. మా వాడు ‘అరుగే! వారే మా హిస్టరీ సార్!’ అని చూపించాడు - నాగ లింగయ్యలేడూ...”

“అఁ - అఁ! సెకండియర్ లో వున్నాడు!”

“వాడు మా వాడే!”

“అలాగా! నాగలింగం నాకు పెట్టే స్టూడెంట్! కానీ ఎప్పుడూ మీ వాడని చెప్పలేదు సుమండీ!”

శాస్త్రిగారు నవ్వి, “అవసరం వచ్చి వుండదు. అయినా నేనేం కలక్షర్నా - గవర్నర్నా? మామూలు కుటుంబీకుణ్ణి. కాకుంటే అనువంశికంగా వచ్చిన మంత్రశాస్త్రం వదలలేక అలా ఉపాసన చేస్తున్నాను. ఇది నా తరంతోనే పోతుంది. భుక్తికి మా వాడు బి.ఎ. తర్వాత మళ్ళీ ఏ క్లర్కుగానో చెరిపోక తప్పదు” అన్నాడు.

రామచంద్రరావు ఆ మాటా ఈ మాటా మాట్లాడి మెల్లగా మాధవరావు విషయం ప్రస్తావించాడు.

“ఏమిటి? అసంలే జరిగిందో మొదటి నుంచీ చెప్పండి” అని అడిగాడు శాస్త్రిగారు.

రామచంద్రరావు, మాధవరావు ట్రాన్స్ ఫర్ అయి వరంగల్ వచ్చిన నాటి నుండి జరిగిన చరిత్ర మొత్తం పూసగుచ్చినట్లు చెప్పాడు.

అంతేకాక ఏ పూర్ణిమ కాపూర్ణిమ నాడు జరిగిన కథ మొత్తం మాధవరావు చెపుతుంటే రాం నోట్స్ రాసుకున్నాడు కదా, ఆ కథ మొత్తం వినిపించాడు.

శాస్త్రిగారు కళ్ళు మూసుకుని వింటున్నారు. మధ్యమధ్య “ఓహోహో...” అంటున్నారు.

కామసాని, భళ్ళాల సోమేశ్వరులు కాంచీపుర విజయయాత్ర చేసి తిరిగి వచ్చినపుడు - “ప్రధానమైన రాజమందిరాలన్నిటి ముందు చందనాలతో కలయంపి చల్లి, కాశ్మీర కుంకుమలతో ముగ్గులు పెట్టారు. ఇందు రజముతో రంగవల్లులు తీర్చారు. కలువలూ, పద్మాలూ తోరణాలుగా కట్టారు” అన్న వాక్యాలు రాం తన నోట్స్ నుండి చదివినప్పుడు శాస్త్రిగారు చిరునవ్వు నవ్వి

“చందనంబున కలయంపి చల్లినారు

ఘ్రుగ్గులిడినారు కాశ్మీరమున ముదమున

ఘ్రాసినారిందు రజమున రంగవల్లి

కంజముల దోరణంబుల గట్టినారు” అన్న పద్యం చదివారు.

“ఎన్నారా రామచంద్రరావు గారూ! ఇప్పుడు నేను చదివిన పద్యం శ్రీనాథుడు వ్రాసిన క్రీడాభిరామం లోనిది. ఈ పద్యంలో ఓరుగల్లులో ప్రతాపరుద్రుని కాలంలోని ఒక చిత్రశాల ప్రాంగణం వర్ణించబడి వుంది. అంటే మీ కథలోని కామసాని చెపుతున్న ప్రత్యక్షరమూ చారిత్రకంగా సత్యమేనయ్యా!” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

రాం మిగిలిన నోట్స్ మొత్తం వినిపించాడు.

శాస్త్రిగారు పరవశంతో విన్నారు. “అహహ! ఏమి కాకతీయ సామ్రాజ్యం! ఏమి వీరశైవ వైభవం! నేను మళ్ళీ మెనుకకుపోయి ఆ సామ్రాజ్యంలో పుడితే బాగుండును” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

“అలా ఎందుకనుకోవాలి? ఆనాటి విశ్వేశ్వర శివాచార్యులే మీరై వుండవచ్చుగా. ఆయనే మీరుగా మళ్ళీ ఇక్కడ పుట్టారేమో!” అన్నాడు రాం నవ్వుతూ.

“అంత మాట ఎందుకులే నాయనా! ఆయన రాజగురువు. మహామంత్రవేత్త. మా వ్యవభద్రజాన్ని రాజకోటపై రాజధ్యజంతో బాటు రెపరెపలాడించిన మహాతపస్వి. గోళకీమరం ఆయన మానసపుత్ర!! ఆయనెక్కడ - నేనెక్కడ?” అని అలా కొంతసేపు పరవశంలో వుండిపోయారు శాస్త్రిగారు.

రాం, మాట్లాడకుండా ఆయన ముఖం చూస్తూ అలాగే కూర్చున్నాడు.

కొంతసేపయినాక ఊహలోకంలో నుండి శాస్త్రిగారు వాస్తవ ప్రపంచంలోకి వచ్చారు.

“రామచంద్రరావుగారూ! మీ స్నేహితునికి కామసాని చెప్పిన ప్రతి అక్షరమూ నిజమేనయ్యా! సందేహం లేదు” అన్నారు.

“అయితే మా వాడికి మతిభ్రమణం -”

“వీ వాడికేమి మతిభ్రమణమయ్యా! ఎవరైనా నవ్విపోతారు అలా అంటే. మీ వాడు అదృష్టవంతుడు. అతడే భళ్ళాల సోమేశ్వరుడయ్యా! కామసాని అతడి ప్రేమిని” అన్నాడు శాస్త్రిగారు.

“అయితే ఈ కామసాని అనే వ్యక్తి నిజంగానే మా వాడికి గుడిలో ఈ కథంతా చెప్పిందని మీరు నమ్ముతున్నారా? లేక వాడు ఎప్పుడో చదివిన నవల అలా నరాల బలహీనతవల్ల కళ్ళకు కన్నడుతున్నదా?”

“కాదయ్యా, బాబూ కాదు. గుడిలో మీ వాడికి ప్రతి పూర్ణిమనాడు ఆ కామసాని అనే వ్యక్తి కథ చెపుతూనే వుంది. ఇందులో అనుమానం లేదు.”

“అయితే ఆ కామసాని ఎవరు? మనిషా - దయ్యామా?”

“అదే తెలియదు. దయ్యం కావచ్చు, కాకపోవచ్చు. మన లాంటి మనిషి మాత్రం కాదు. ఆమెకు శరీరమూ, చర్మమూ, మాంసమూ లేవు” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

“అయితే దయ్యమేమో?”

“అలాగనీ అనలేము. ఎందుకంటే అది సహస్రమంటపాలయం. అంటే శివాలయం. శివాలయంలోకి దయ్యాలు రావడం అసంభవం. శివుడు మృత్యుంజయుడు, భూతపతి. కాబట్టి మీ వాడికి కన్నడుతున్నది మనిషి కాదు - దయ్యామూ కాదు”.

రామచంద్రరావు దీనితో మరీ భయపడ్డాడు - “మనిషి కాక దయ్యమూ కాక మరేమిటి శాస్త్రిగారూ?”

శాస్త్రిగారు కొంచెం సేపు ఆలోచించి, “బహుశా కామసాని ఆత్మ కావచ్చు” అన్నారు.

“అంటే -?”

“అంటే కామసాని జీవం వేయి స్తంభాల గుడిలోనే వుంది. అది పన్నెండవ శతాబ్దంలో ఆమె పార్థివ శరీరంలోనే మామూలుగా విముక్తి చెందక పోవచ్చు”.

“అంటే -?”

“అంటే ఏమిటో పూర్తిగా నేనూ ఇప్పుడు చెప్పలేను. ఇది కేవలం నా ఊహ మాత్రమే”.

“మరి మనకు అసలు విషయం ఎలా తెలుస్తుంది?”

“అదే సమస్య!” అని శాస్త్రిగారు కొంచెంసేపు ఆలోచించి, “రేపు శ్రయోదశీ సోమవారం. మాన శివరాత్రి. నేను అఖండం వెలిగించి పూజలో కూర్చుంటాను. ఫలితంగా ధ్యానంలో నాకేమైనా కొత్త ఊహలు రావచ్చు, ఎల్లండి కన్నడండి” అన్నారు.

శాస్త్రిగారు చెప్పినట్లే మళ్ళీ రాం వచ్చాడు.

రామచంద్రరావును చూస్తూనే శాస్త్రిగారు చిరునవ్వు సవ్వారు. “మీవాడు అదృష్టవంతుడయ్యా!” అన్నారు.

రామచంద్రరావు ఆశ్చర్యంగా శాస్త్రిగారిని చూశారు.

“ఔను రామచంద్రరావుగారూ! మనకెవ్వరికీ కలుగని అపూర్వమైన అదృష్టం అతనికి కలుగుతున్నది. మీ వానితో మాట్లాడుతున్నది ఎనిమిది వందల సంవత్సరాల క్రితమున్న కామసానియొక్క జీవాత్మ!” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

“అంటే ఏమిటో కొంచెం వివరంగా చెప్పండి శాస్త్రిగారూ!” అన్నాడు రాం కుతూహలంగా.

జ్యాలాపతి లింగశాస్త్రిగారు అప్పటిలా చెప్పారు -

“రామచంద్రరావుగారూ! మాధవరావు మీకు కథ కొంత వరకే చెప్పాడు. కానీ ఆ తర్వాత చాలా కథ జరిగింది. అది మాధవరావు మీకు చెప్పలేదు. ఎందుకంటే కామసాని మీవాడితో చెప్పలేదు కాబట్టి -”

“ఔను మావాడు మూర్ఖుడోయ్యాడు”

“మూర్ఖుడోకపోయినా మీ వాడు చెప్పలేదు. ఎందుకంటే ఆ తర్వాత జరిగిన కథ కామసానికి కూడా తెలియదు”.

“అంటే....?”

“అంటే వినండి” అని శాస్త్రిగారు ఇలా చెప్పారు -

“నిన్ను నేను జవంలో కూర్చున్నాను రామచంద్రరావుగారూ! జవం ముగిశాక అఖండం వెలిగించి కొబ్బరికాయ కొట్టి పూజచేసి కూర్చున్నాను. కొంతసేపైన తర్వాత ధ్యానంలో నా మనస్సుకు ఏదో కథ స్ఫురించింది. ప్రతిభావంతులైన రచయితలకు భావస్ఫురణ జరుగుతుందే - అలాంటిది జరిగింది. ఇది అప్రయత్నంగా జరిగింది. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే క్రాంత దర్శనం అనవచ్చు. నిన్నరాత్రి మూడో జామున స్వయంభూస్వామి స్వప్నంలోకి వచ్చాడు.

“స్వామీ! నాకు స్ఫురించిన కథ సత్యమేనా?” అని ప్రశ్నించాను.

స్వామి చిరునవ్వు నవ్వారు.

అమ్మవారు చిరునవ్వు నవ్వుతున్నది.

ఎత్తైన కొండ - అందులోనుండి సింహం.

ఆ సింహం మీద కొండ ఎక్కింది.

చూస్తుండగానే కొండ స్త్రీగా మారింది.

పదహారేళ్ళ బాలాకుమారి -

ముగ్ధ!!

ఏమిచిరునవ్వు! ఏమి అమృత వీక్షణాలు!! రామచంద్రరావుగారూ!

మీ వాడి మూలంగా రాత్రి నాకు అమ్మవారు కనిపించి ఆశీర్వదించిందయ్యా”.

అని జ్యాలాపతి లింగశాస్త్రి మళ్ళీ కొంచెంసేపు పరవశంలో ఉండిపోయారు.

ఆ తర్వాత ఇలా చెప్పాడు -

“కామసాని ఆరోగ్యం తర్వాత క్రమంగా క్షీణించింది. భళ్ళాల సోమేశ్వరుడు మందడ నిర్మాణం పూర్తిచేసుకొని సహస్ర మంటపం నిర్మాణానికై మందడ నుండి ఏకశిల వచ్చాడు. సోమేశ్వరుడు వచ్చేసరికే కామసాని పరిస్థితి బాగా అధ్వాన్నమైంది. సోమేశ్వరుడు సహస్ర మంటప మందిరంలో పనిచేస్తున్నాడే కాని అతడి మనస్సు నిలువడం లేదు.

ఒకనాడు చామకాంబ వచ్చి సోమేశ్వరుడితో చెప్పింది -

‘కామసాని పరిస్థితి తీవ్రంగా వుందనీ, వైద్యులు పెదవి విరిచారనీ’.

సోమేశ్వరుడు వెళ్ళి కామసానిని చూచాడు.

ఆమె అతడిని గుర్తుపట్టలేకపోయింది.

ముప్పు యింత త్వరగా ముంచుకొస్తుందని సోమేశ్వరుడు ఊహించలేదు.

దుఃఖంతో వెళ్ళి విశ్వంభర శివాచార్యులవారిని ఆశ్రయించాడు.

శివాచార్యులవారు సోమేశ్వరుణ్ణి ఆశీర్వదించాడు.

“స్వామీ! కామసాని నా భార్య. తిరుపతిలో బాలా త్రిపురసుందరి సాక్షిగా

వివాహం జరిగింది మాకు మానసికంగా. పోడత సంస్కారాలలోని మా వైవాహిక సంస్కారవిధి కేవలం బాహ్యం మాత్రమే. ఆమె నావల్ల ఈ దుస్థితికి వచ్చింది. మీరెలాగైనా ఆమెను కాపాడాలి” అన్నాడు సోమేశ్వరుడు.

శివాచార్యులవారు వచ్చి కామసానిని చూచారు.

అప్పటికే ఆమె పరిస్థితి స్వాధీనం తప్పిపోయింది.

శివాచార్యులవారు ఒక్కసారి సహస్ర మంటప మందిరం వైపు చూచి అన్నారు “అంతా శివాజ్ఞ” అని.

“స్వామీ! ఈమె మీ భక్తురాలు. ఈమెను చిరంజీవిగా చేయండి” అని సోమేశ్వరుడు అర్థించాడు.

“పార్థివమైన శరీరానికి ఎవరూ కర్తవు కారు. ప్రకృతి ఉపాదానం. పరమేశ్వరుడు నిమిత్తం. సృష్టి స్థితిలయాలకు పశుపతియే కర్త -

కామసాని మృత్యువును ఎవరావగలరూ సోమేశ్వరా?” అన్నారు శివాచార్యులవారు.

సోమేశ్వరుడు కంట తడిపెట్టాడు.

అతని హృదయం ఉలితో పగిలిన శిలలా అయింది.

“స్వామీ! కామసాని నన్ను అమరుణ్ణిగా చేయడంకోసం తన్నుతాను సర్వసమర్పణ చేసుకున్నది. ఆమెను మీరు అమర స్త్రీగా మార్చండి. నా శిల్పంలో ఆమె ప్రాణ ప్రతిష్ఠ చేయండి” అని అర్థించాడు సోమేశ్వరుడు.

శివాచార్యులవారు లోగడ ఎన్నో దేవాలయాలకు ఆగమ శాస్త్రానుగుణంగా ప్రతిష్ఠలు నిర్వహించి కళావిన్యాసాలు జరిపారు. కాని ఒక శిల్పానికి సజీవమైన వ్యక్తి ప్రాణాన్ని ఆకర్షించి ప్రతిష్ఠాపన జరుపలేదు. ఇది చాలా సాహసవంతమైన పనిగా వారు భావించేవారు.

కాని ఇప్పుడు గత్యంతరం లేదు.

ఎటుతిరిగి కామసాని దక్కదు.

అందుకని శివాచార్యులవారు సాహసించారు.

శివాచార్యులవారు, సోమేశ్వరుడు భద్రకాళికి పూర్ణిమనాడు పూజలు చేశారు. సోమేశ్వరుడు అప్పటికే యశోధర చిత్రం సహస్ర మంటపాలయంలో చెక్కివున్నాడు.

శివాచార్యులవారు శాస్త్ర సమ్మతంగా కామసానిని జీవ సమాకర్షణం చేసి ఆ శిలలో ప్రతిష్ఠాపన చేశారు.

కామసాని భౌతికంగా మరణించింది.

యశోధర సజీవ శిల్పసుందరిగా మారింది.

ఎలాంటి శిల్పమిది?

పిలిస్తే పలికే శిల్పం!!

కాని, రామచంద్రరావుగారూ! ఆ ప్రతిష్ఠాకాలంలో సోమేశ్వరుడు దుఃఖించాడు. మనస్ఫూర్తిగా పూజాదికాలు నిర్వహించలేక పోయాడు.

ఆకర్షణ సమయంలో దీని మూలంగా పూజలోనే మంత్రం లోనే ఏదో లోపం వచ్చిందని నేను భావిస్తున్నాను.

ఫలితంగా ఆ శిల్పం ఎవరూ పిలిస్తే వారికి పలకడం లేదు.

సోమేశ్వరునికి కూడా ప్రతి క్షణమూ పలకడంలేదు. కేవలం పూర్ణిమనాడు చంద్రోదయం సమయంలో పదిహేను నిమిషాలపాటు మాత్రం సోమేశ్వరునితో కామసాని మాట్లాడగలుగుతున్నది.

ఆ పదిహేను నిమిషాల కాలం జీవ ప్రతిష్ఠ జరిపిన ముహూర్తమై వుండివుంటుంది.

ఆ ముహూర్త ప్రభావం కేవలం పదిహేను నిమిషాలకే పరివ్యాప్తమైంది.

ఆ తర్వాత...

ఆ తర్వాత సోమేశ్వరుడు కళాభినివేశాన్ని ప్రదర్శించలేకపోయాడు.

కామసానీ సంస్కరణలో పిచ్చివాడైపోయి వుంటాడు.

“దేవీ! దేవీ!” అని నిరంతరం సహస్రస్తంభ మంటపంలో తిరుగుతూ

జీవితాన్ని చాలించి వుంటాడు.

ఏమైతేనేం రుద్రయ్యమ్మ ఆదర్శ స్వప్నం ఫలించలేదు. వేయి స్తంభాల గుడి నాటికీ నేటికీ సంపూర్ణ శిల్పకళా మందిరమై ఘనీభవించలేదు. శివాచార్యుల జీవాకర్షణ విధానంలో జరిగిన పొరపాటు వల్ల కామసాని ఆత్మ శిలలో నిక్షిప్తమైనా పాక్షికంగానే ప్రయోజనం నెరవేరింది.

కామసాని ఆత్మకు అటు భూతకాలమూ తెలియదు, ఇటు ప్రతాపరుద్ర చక్రవర్తి జననం, రాజ్య పాలన, మాలిక్ కాఫరు దండయాత్ర వంటి భవిష్యత్తు తెలియదు. ఎంతసేపూ తన జీవితకాలంలోని అంశాలను చిలుకలా అలా మాధవరావుతో వల్లెవేస్తూ వుంటుంది... ఇదీ రామచంద్రరావుగారు కథ” అన్నారు జ్యాలాపతి లింగశాస్త్రిగారు.

“అయితే మాధవరావు సోమేశ్వరుడని ఆమె ఎలా గుర్తు పట్టింది?” అని ప్రశ్నించాడు రాం.

“ఇది కేవలం కాకతాళీయం మాత్రమే! సోమేశ్వరుని జన్మ తర్వాత ఆ జీవి ఎన్నో జన్మలు ఎత్తివుండవచ్చు. ఎక్కడెక్కడో జన్మించి వుండవచ్చు. ఆ వివరాలన్నీ మనకు తెలియదు.

అయితే ప్రతి పూర్ణిమనాడు కామసాని ఆత్మ సజీవమై, కాంతి శరీరం ధరించి బయటకు వస్తున్నది. ఇలా ఎనిమిది వందల సంవత్సరాలనుండి వస్తూనే వున్నది. కాంతికి చావులేదు, పుట్టుక లేదు. జరలేదు. మంత్రపూతమైన ప్రతిష్ఠాపన కాబట్టి కామసాని కాంతిమూర్తి నిత్యసూతనంగా నవయవ్యనంత అలాగే వుండిపోయింది.

ఆమె ఇన్ని సంవత్సరాలనుండి ఆ పదిహేను నిమిషాల సేపు సోమేశ్వరునికోసం ఎదురుచూస్తూ వుండవచ్చు.

ఎందరో యాత్రికులూ, తైర్తికులూ, ఇతరులూ ఈ ఎనిమిది వందల సంవత్సరాలలోనూ వేయిస్తంభాల గుడికి వచ్చి వుండవచ్చు. కాని వారిలో ఎన్నడూ సోమేశ్వరుడు పునర్జన్మమెత్తిన వ్యక్తి వచ్చి వుండకపోవచ్చు. ఆ సన్నివేశం దాదాపు ఎనిమిది వందల సంవత్సరాలకు జరిగింది కాకతాళీయంగా.

ఇప్పుడు రాగానే - కామసాని సోమేశ్వరుణ్ణి గుర్తుపట్టింది. అంటే ఆనాటి సోమేశ్వర రూపానికి, ఈ మాధవరావు రూపానికి సంపూర్ణ సాన్నిహిత్యం వున్నదని ఊహించాలి” అన్నాడు శాస్త్రిగారు.

“మీరు చెప్పింది నూటికి సూరూపాళ్ళు సత్యమనిపిస్తున్నది” అన్నాడు రాం.

“ఈ చెప్పింది నేను కాదు, నా ఉపాసనా దైవం” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

“అయితే ఇప్పుడు మన కర్తవ్యమేమిటి?” అన్నాడు

“కామసాని ఆత్మ శిల్పంలో వున్నంతవరకూ మాధవరావు అటు ఆకర్షించబడుతూనే వుంటాడు. అతడలా పరుగెత్తుతున్నంత కాలం మతిస్థిమితం వుండదు. కాబట్టి కామసానిని ఆ మంటపంలో లేకుండా చేయాలి” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

“మీరెలాగైనా సరే మాధవరావును దక్కించాలి మాకు” అన్నాడు రాం!

“అదేమంత కష్టమైనపనికాదు. కాని కామసానిని దక్కించడమెట్లా అన్నదే నా సమస్య! కామసానికి అటు కోరికలు చావవు. ఇటు పాంచభౌతిక దేహం లేకపోవడంతో అవి తీరనూ తీరవు. ఇదొక రకమైన త్రిశంకు స్వర్గం లాంటిది. ఆమెకు ఇటు భూమి అందదు, అటు కైలాస ప్రాప్తి లేదు. ఎంతకాలమీ శిలా ప్రాప్తి?? ఎన్ని యుగాలు?? ఇంకా ఎన్ని వందల సంవత్సరాలు?” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

“పోనీ... ఈ జీవని ఎవరైనా శిలలో నుండి విముక్తంచేస్తే?” అన్నాడు రాం.

“ఔను. అదే నేనూ ఆలోచిస్తున్నాను. కాని... అది చేసేదెవరు?” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

“ఇంకెవరు? మీరే?” అన్నాడు రాం.

“నేనా?” అని ఉలిక్కిపడ్డారు శాస్త్రిగారు.

“నాకంత మంత్రశక్తి ఎక్కడిది బాబూ?” అన్నాడు శాస్త్రిగారు.

“ఈ మాట మీ వినయాన్ని తెలియపరుస్తుందేమో కాని, మంత్రశాస్త్ర సామర్థ్యంలోని లోపాన్ని తెలియపరచదు. ఇంక నేను ఎవరితోనూ ఏమీ మాట్లాడను - ఏ విషయమూ ఇతరులకు చెప్పను. ఎంత ఖర్చైనా సరే నేను భరిస్తాను. ఆ శిల్పంలో నుండి కామసాని జీవికి విముక్తి కల్పించండి” అన్నాడు రాం.

శాస్త్రిగారు చాలాసేపు దీర్ఘంగా ఆలోచించారు.

“ఏమిటలా ఆలోచిస్తున్నారు? ఆ మంత్ర ప్రక్రియా - ఆకర్షణ, ఉచ్చాపన విధానాలు పూర్తిగా తమకు పరిచయం...?”

“ఉన్నాయి” అన్నాడు శాస్త్రిగారు.

వెంటనే ఎగిరి గంతేసి రాం శాస్త్రిగారికి పాదాభివందనం చేశాడు.

“ఇంక ఆలోచించకండి. పనిచేద్దాం. ఫలితం చూద్దాం!” అన్నాడు రాం.

“సరే! అలాగే కానీ. ఈశ్వర సంకల్పమేమిట?” అన్నారు శాస్త్రిగారు.

“అయితే ఎప్పుడు? రేపు వెళ్ళామా?” అన్నాడు రాం.

“రేపా?” నవ్వారు శాస్త్రిగారు.

“నిన్న మాన శివరాత్రి! అంటే ఇంకా పదహారు రోజులకు కాని పూర్ణిమ రాదు. పూర్ణిమనాడు చంద్రోదయ సమయంలోనే మనం పూజకు కూర్చుందాము” అన్నాడు శాస్త్రిగారు.

“శాస్త్రిగారూ! ఈవిషయాన్ని ఎవరికీ తెలియనీయకండి. సాధ్యమైనంత గోప్యంగా వుంచండి” అని ప్రార్థించాడు రాం.

“అది నేను మీతో అనవలసిన మాట. కావలసిన పూజా ద్రవ్యాలన్నీ చెప్పాను. శుక్ల చతుర్దశి నాటికి తీసుకొని రండి. ఈ లోగా అఖండం వెలిగించి నేను చేయవలసిన తంత్రమేదో ఇక్కడ ఇంట్లోనే ప్రారంభిస్తాను” అన్నాడు జ్యోలాపతి లింగశాస్త్రిగారు.

“అలాగే” అన్నాడు రాం.

“పూర్ణిమనాడు శిథిల మంటపంలో ముగ్గువేస్తాను. అందులో మాధవరావు కూడా కూర్చోవాలి. ఎలాగైనా మీరు అతణ్ణి ఆ ఒక్కపూటా ఓ అరగంట మంచంమీది నుంచి కదల్చండి చాలు” అన్నాడు శాస్త్రిగారు.

“అలాగే - అన్నట్లు ఈ లోగా మీకేమైనా కావలసి వుంటే....”

శాస్త్రిగారు నవ్వి, “ఏమీ వద్దు. అఖండానికి మాత్రం నెయ్యి ఇప్పించిపొండి. ఆవు నెయ్యి కావాలి. రోజూ పంచామృతాలు నాకిక్కడ దొరుకుతాయిలే” అన్నాడు.

“అట్లాగే. రేపు ఉదయం ప్రయత్నిస్తాను”.

“మీరేం ప్రయత్నించనక్కర్లేదు. దొరికే చోటు చెప్పాను. డబ్బిచ్చి తీసుకొని రండి. అంతే!”

(ఇంకావుంది)

A Light Reflection on Labor Day

We know retirement is the fulfillment of all those years of labor, but it may come as a surprise to you to learn how you spent some of those years of your working life. According to a recent survey, the average person spends:

Seven years in the bathroom; six years eating; four years cleaning house; five years waiting in line; two years trying to return phone calls to people who aren't there; three years preparing meals; one year searching for misplaced items; six months sitting at red lights and eight months opening junk mail.

By our tally that's close to 30 years. Do you wonder how you ever found time to work? Happy Labor Day.

Answers to 20 questions of the month:

1. 5 species- the white, black, Indian, Javan, and Sumatran.
2. Greek- rhino means nose, ceros means horn.
3. Africa and Asia.
4. Javan rhino.
5. White rhino.
6. Indian and Javan rhinos.
7. Black rhino.
8. 3.
9. Giant-Giraffe-Rhinoceros or (Indricotherium).
10. South America, Australia, and Antarctica.
11. In North America.
12. Black rhinos.
13. Keratin.
14. Sumatran rhino.
15. Black rhino.
16. White rhino.
17. 5.5 feet long.
18. Indian rhino.
19. Herbivores.
20. Indian and Javan rhinos

KALA-BHAVAN

(School of Indian Dances)

is glad to announce that

KUCHIPUDI dance
classes are being conducted by

Indira Sree Ram

(Disciple of Vempati Chinna Satyam)

at New Jersey, Queens,
Long Island and Connecticut

We are also holding a "KUCHIPUDI" DANCE SUMMER CAMP.

Please call for further information and for the nearest location to you.

516-775-1389

203-847-3785

908-985-5156

DAMA VENKAIAH ASSOCIATES

36

TAXES, INSURANCE & PENSION SERVICES
(T.I.P.S.)

EXPERTISE ON ESTATE TAXES

140-14 Laburnum Avenue
Flushing, NY 11355

(718) 762-7173, (718) 961-3654, (908) 463-1220

Fax: (718) 359-7384

Seminars on Estate Taxes, Insurance & Pension
Call for convenient locations

A half century of low cost

20-year dividend histories
Whole life, Male age 35, Issues 1921-1970

Year:	Ranked first:	NML rank:
1941	Metropolitan	2
1942	Northwestern Mutual	1
1943	Northwestern Mutual	1
1944	Northwestern Mutual	1
1945	Northwestern Mutual	1
1946	Mutual Life Assurance, Canada	2
1947	Northwestern Mutual	1
1948	Teachers Insurance & Annuity	2
1949	Mutual Life Assurance, Canada	2
1950	Mutual Life Assurance, Canada	2
1951	Mutual Life Assurance, Canada	2
1952	Mutual Life Assurance, Canada	2
1953	Mutual Life Assurance, Canada	3
1954	Great West, Canada (non-par)	3
1955	Manufacturers (non-par)	4
1956	Metropolitan	2
1957	Metropolitan	2
1958	Northwestern Mutual	1
1959	Metropolitan	3
1960	Metropolitan	2
1961	Metropolitan	2
1962	Northwestern Mutual	1
1963	Northwestern Mutual	1
1964	New York Life	2
1965	Mutual of New York	7

1966	Mutual of New York	7
1967	John Hancock	3
1968	John Hancock	2
1969	John Hancock	2
1970	Northwestern Mutual	1
1971	Northwestern Mutual	1
1972	Northwestern Mutual	1
1973	Northwestern Mutual	1
1974	Northwestern Mutual	1
1975	Northwestern Mutual	1
1976	Northwestern Mutual	1
1977	Northwestern Mutual	1
1978	Northwestern Mutual	1
1979	Northwestern Mutual	1
1980	Northwestern Mutual	1
1981	Northwestern Mutual	1
1982	Northwestern Mutual	1
1983	Northwestern Mutual	1
1984	Northwestern Mutual	1
1985	Northwestern Mutual	1
1986	Northwestern Mutual	1
1987	Northwestern Mutual	1
1988	Northwestern Mutual	1
1989	State Farm	2
1990	Northwestern Mutual	1

Source: Best's Review, Best's Flitcraft Compend

With Best's first study using historical 20-year interest-adjusted cost indexes in 1973, Northwestern began an unprecedented 16 consecutive first-place rankings.

But what happened before Best's 20-year actual histories using interest-adjusted cost indexes?

Northwestern Mutual's Actuarial Department, compiled an independent study of policies issued as far back as 1921 — 50 years of 20-year dividend histories. Included were companies ranked among the current top 25 in assets, among them several companies issuing nonparticipating policies. Their research shows 28 first-place rankings by Northwestern in the last 50 years.

Companies ranking first with the lowest 20-

year interest-adjusted surrender cost index since 1941 are:

Company	1st-place rankings
Northwestern Mutual	28
Metropolitan	6
Mutual Life Assurance, Canada	6
John Hancock	3
Mutual of New York	2
Great West Life, Canada	1
New York Life	1
Teacher's Insurance & Annuity	1
Manufacturers	1
State Farm	1

**Northwestern
Mutual Life®**

The Quiet Company® Where actions speak louder than words.

2nd Convention of World Telugu Federation, December 27- 29, 1996, Hyderabad, India

Work is progressing briskly on the convention. An office is set up at Kakatiya Hotel, Hyderabad. Representatives from several countries are participating. The convention is focussed on cultural, youth and technology exchange and investment opportunities. In addition, literary and cultural programs, industrial seminars aimed at selected and specific industries, industrial exhibition and special tours for benefit of resident and non-resident Telugus are planned. Several committees are formed. Hotel rooms are booked at concessional rates. Your participation to make the convention a success will greatly be appreciated. **It is requested** of the affiliated organizations to publicize the news about the convention, to solicit and encourage participation. **In order to plan** and effectively organize hospitality for the participants your early response will be greatly appreciated.

For further information please contact:

Mr. U. Visveswar Row
Secretary-General, World Telugu Federation
143 Habibullah Road, T'Nagar
Madras - 600 017, T.N., India
Phone: inter.+ 91- 44- 826 4232
Fax: inter + 91- 44 -825 6971 (Attn.: x 263)

ప్రపంచ తెలుగు సమాఖ్య ద్వితీయ సమ్మేళనము

డిసెంబరు 27-29, 1996, హైదరాబాదు, ఆంధ్రప్రదేశ్

ఈ సమ్మేళనపు పనులు చురుకుగా జరుగుతున్నవి. కాకతీయ హోటల్ లో ఆఫీసు ఏర్పాటుచేయబడింది. ఎన్నో దేశములనుండి ప్రతినిధులు వస్తున్నారు. ఈ సమ్మేళనములో పరస్పర సాంస్కృతిక, యువజన, సాంకేతిక, పెట్టుబడుల విషయాలకు ప్రాధాన్యతనివ్వబడుతుండడం మీకు విదితమే. ఇవేగాక, పెక్కు సాంస్కృతిక, సారస్వత కార్యక్రమాలు, వాణిజ్య, పరిశ్రమ చర్చాసభలు, వాణిజ్య ప్రదర్శన, ఆంధ్రులకు, ప్రవాసాంధ్రులకు ప్రత్యేక పర్యటనలు మున్నగువాటికి ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నవి. ఎన్నో హోటలుగదులు ప్రత్యేకంగా కేటాయించబడ్డాయి. మీరందరూ ఈ సమ్మేళనములో పాల్గొని దిగ్విజయం గావించగలరని ఆశిస్తున్నాము. ప్రపంచ తెలుగు సమాఖ్య అనుబంధ వ్యవస్థలు ఈ సమ్మేళనమును గురించి విరివిగా ప్రచారణ జరిపి, ఎక్కువ సంఖ్యలో ప్రతినిధులు పాల్గొనుటకు ప్రోత్సహించమని కోరుతున్నాము. వస్తున్నవారికి తగిన వసతులను రూపొందించడానికి మీ అంగీకారవివరాలను త్వరలో పంపించగలరని వినతిస్తున్నాము.

Mr. M. Chittaranjan, Secretary, WTF
& Coordinator, 2nd Convention of WTF
Plot No. 1182 A, Road No. 45, Jubilee Hills
Hyderabad - 500 033, A.P., India
Phone: inter. + 91 40 248 574
Fax: inter.+ 91 40 842 997, Attn: M. Chittaranjan

• 22 kt. GOLD SETS

EXCLUSIVELY DESIGNED
With.

- Precious & Semi Precious Stones
- Ear Rings, Rings, Bangles,
- Bracelets, Pendants, etc.
- Both South & North Indian Designs.

24 kt. GOLD BANGLES,

- CHAINS, COINS etc.
- PEARLS • CORAL
- JADE • GARNET
- CRYSTALS e+c.

• FASHION JEWELRY SETS

(Gold Plated) In Semi Precious Stones, For All Occasions.

CORAL & JADE NOVELTY INC.
80-35 159th STREET, JAMAICA N.Y. 11432
CALL SHANTA BHAT • 718-591-5154

Corals, Pearls, Jade, Crystals
Turquoise and Costume Jewelry
AT DISCOUNT PRICES

NEETHA CORALS

IMPORTER

Call: Neeta Acharya
34-36, 70th Street
Jackson Hts. NY 11372

- * 4 Blocks from Sam & Raj
- * 2 Miles from Hindu Temple
- via Northern Boulevard
- * Open 7 days by appointment
- * Mail Orders Welcomed

(718) 779-2947

LAKSHMI VADAPALLI, M.D.

Board Certified in Internal Medicine

*** SPECIALIZING IN DIABETES ***

New Patients Welcomed

Accept Co-Med, Medicare, Pru-Care, Aetna
Metlife

(908) 821-0873

**3084 Highway 27
Kendall Park, NJ 08824**

Call for Hours and Appointment
Weekend and Evening Hours Available

THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY, INC.
(A TAX EXEMPT AND NOT FOR PROFIT CORPORATION)

తెలుగు కళా సమితి

MEMBERSHIP APPLICATION FORM

19____ (New/Renewal)

MEMBER:

(Dr./Mr./Mrs./Ms.)

Last

First

SPOUSE:

(Dr./Mr./Mrs./Ms.)

Last

First

Maiden Name

CHILDREN/

DATE OF

BIRTH

ADDRESS:

No.

Street

City

State/Zip Code

PHONE:

Home

Office

OCCUPATION:

Member's

Spouse's

I do not have any objection to publish my name/spouse's name/
children's names/children's ages/dates of birth/address/phone
number/my occupation/spouse's occupation/ in TFAS annual
directory. (PLEASE STRIKE OUT UNWANTED ITEMS)

SIGNATURE:

DATE:

MEMBERSHIP: () LIFE \$150 () FAMILY \$25/YR
US RATES ONLY () SINGLE \$20/YR () STUDENT \$15/YR
CANADA: ADDITIONAL \$50 FOR LIFE AND \$10 FOR OTHER MEMBERSHIPS

Please make checks to TELUGU FINE ARTS SOCIETY and mail along with
duly completed application form to:

D 450 Westend Ave. # 60, North Plainfield, NJ 07060

Children of the members automatically becomes members of the TFAS
Youth Association. Children above 18, working and living away from home should
seek membership separately.

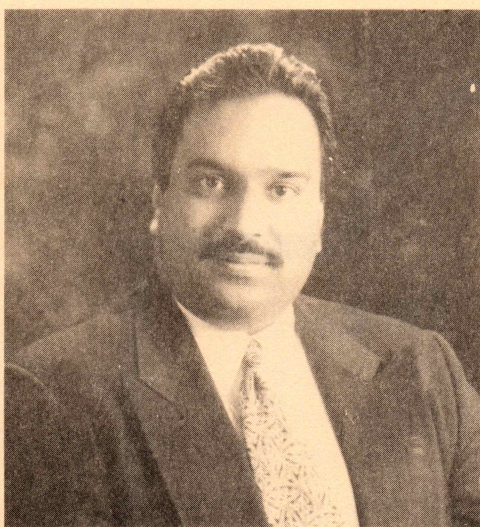
Telugu Jyothi is being sent every month to the
members of the Telugu Fine Arts Society by THIRD
CLASS BULK MAIL. The US Postal Authorities
told us that it normally takes one to three weeks to
deliver. We cannot afford to send it by First Class
Mail as it costs \$0.98 per issue. The Post Office will
not redirect the Third Class Mail unless specific
instructions are given to the mail person. When the
magazine is returned to TFAS, it is charged \$0.30 -
\$0.45 for each such returned issue. Therefore it is
imperative on the part of the members to send in
their CHANGES IN ADDRESSES. Telugu Jyothi is
the only Telugu Magazine published in the United
States and distributed nationally to all members since
1984 without fail. Please help us to help you.

Change in Address:

Name:

Address:

City/State/Zip Code

Sekhar Vemparala MBA, CFP

American Express Financial Advisors Inc.

When You Empty Your Desk, Should You Empty Your 401(k)?

Regardless of why you left your job, don't leave your 401(k) behind; it could limit your options and restrict your financial flexibility at a time when you may need it most.

Discuss your changes and your options with someone who's part of your future, not your past. Call today for a free, no-obligation consultation.

Personal advice for personal change.

Sekhar Vemparala MBA, CFP

61, South Paramus Road, Mack Center IV, Paramus NJ 07652

(800) 437-8526

**FINANCIAL
ADVISORS**

Shanthi Travel, Inc.

194 DIAMOND BRIDGE AVENUE
HAWTHORNE, NEW JERSEY 07506

Phone: (201) 423-4444

Fax: (201) 423-4459

AUTHORIZED AGENT FOR AIR INDIA
DELTA, LUFTHANSA & SINGAPORE AIRLINES

FRIENDLY & COURTEOUS SERVICE

FULLY COMPUTERIZED

WE SPEAK TELUGU, HINDI, KANNADA & URDU

ALL DOMESTIC & INTERNATIONAL TRAVEL

TICKETS SENT BY FEDERAL EXPRESS FOR NEXT DAY DELIVERY

COMPLETE VACATION & BUSINESS TRAVEL

Please call

Satyam Srikonda CTC
Shanthi Srikonda CTC

HOURS

Mon. - Fri. : 10 am - 6 pm

Saturday : 10 am - 2 pm

PLEASE CALL (201) 423-4444 ANY TIME FOR EMERGENCIES

Travel Agency

Representative

